

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 87 28 августа 1943 Дим. 5

Сваки Србин
и свака Српкиња
на своје послу

(Фото: М. Роглић)

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Заробљеници

Чешња

и

ЗАВИЧАЈ

Песма посвећена једном заробљенику

Јад скоро видех вашу слику
Обилних црта са пуно живота,
И по слици мислим вањета лепог
А срце ми при помисли вањграло.
Шуми... више од две године прохујале
ноћи...

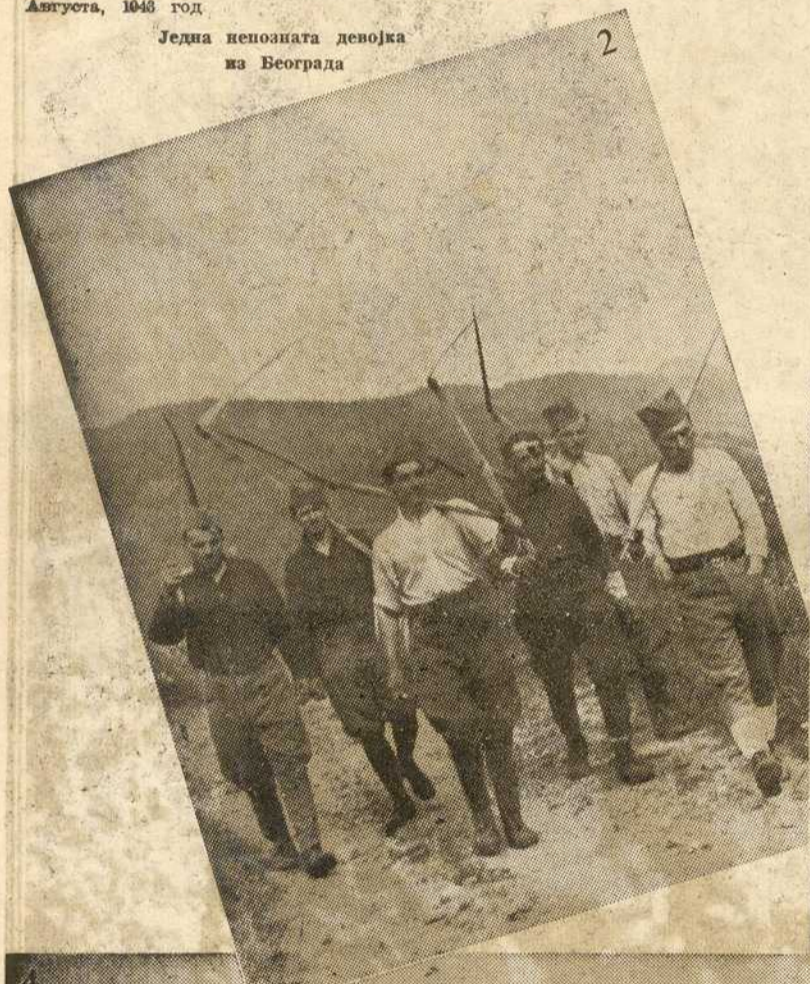
Не губите наду, и ви ћете доћи...
Као кад после сусрета са вањом сликом
сањам ваше очи,

У сву гледам вашу густу косу,
И с болом у срцу мој се поглед кочи
А смрзнута ми душа лед огромни скрива.
Ја знам да ћете доћи, јер у мени нада
постоји

Јер има ко се за вас Богу моли
И кад се наћете у свом завичају,
Где топло сунце милује Србију,
Ја хоћу свим заробљеницима нашим
Да звезде целе вас поне,
Осветле пут ка правој срећи,
Где ће вањи родни завичај већи,
У вањој слици гледам тамну силуету
Јер желим вас видети, а не замисљати.
Исто као ваше рођење,
Исто као вањо прођење,
Ове ће проћи и ви ћете опет доћи...

Августа, 1943 год.

Једна непозната девојка
из Београда

1) Браћа или мужови су у заробљеништву. Сестре и жене раде место њих.

2) Српски заробљеници, распоређени у једној радној команди полазе на ко-сидбу.

3) Наши заробљеници у Немачкој вредни су и као горосече и као радници по дрварама.

4) Овце на паши.

(Оригинаци: Б. Ф. А. 2. А. Сигмунд 1, инж. Рад. Стефановић 1)

Домовини Србији...

(Одговор заробљеника)

Ми нисмо вредни те песме силне,
Што нам се поје са сузама Вањим.
Ми нисмо више оно што смо били,
Некад, кад бисмо Домовини мили.

Некад су срца куцала једнако,
И мисли биле упућене Теби,
Увек адраве, чврсте као симбол биле,
Као јака крила Домовинемиле.

Некад си била сићушна и мала,
И увек попринте, над ким си плакала;
Али тад си била звезда идеала,
Јер си увек часно своју крвцу дала!

Вањта бисмо мала, али пуна цвећа,
Мириса и воћа — и птице певаху;
Песму о Милошу, о Косову равном,
О Душану Силном и о Војду славном...

Оскоро си велика и пространа била...
Али је у Теби ипсуног цвећа кљало!
Да се бар то цвеће све у једно слило...
Испало би нешто и боље би било!...

Сада нисмо вредни те песме силне,
Што нам се поје са сузама Вањим,
Сада нисмо више Загоркиња Вила,
Некада — Ти знаш, — јер си крв пролила!

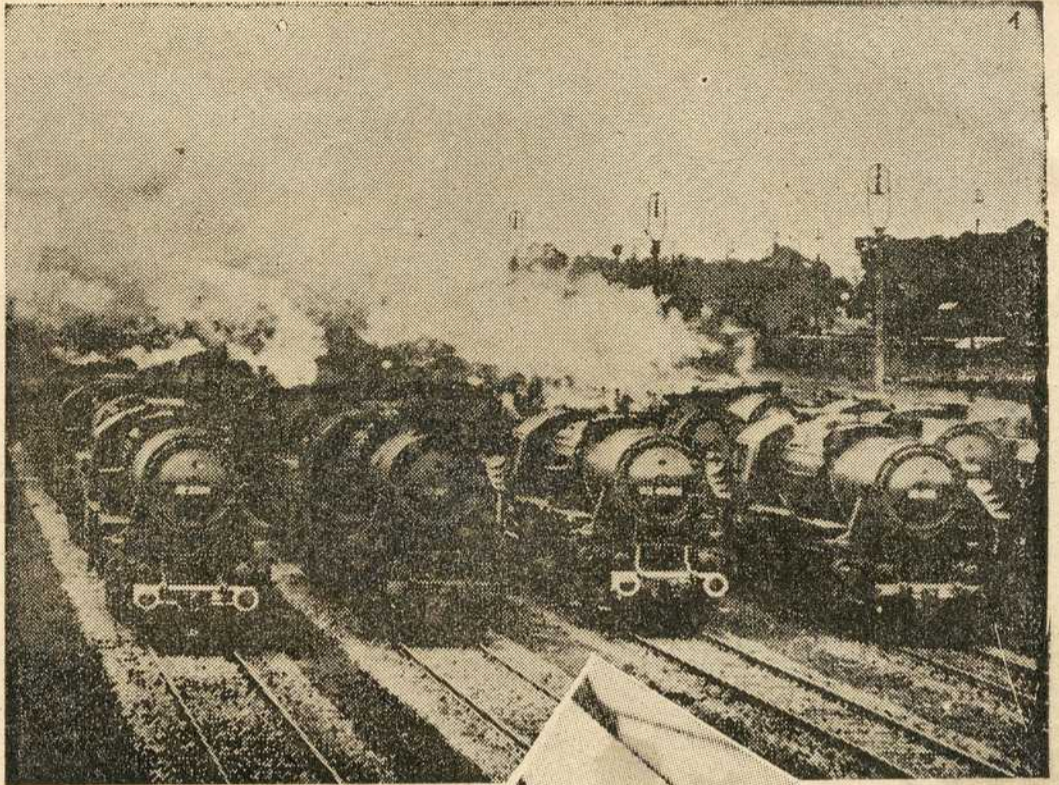
Августа 1943 Радивоје Вуковић

КРОЗ СВЕТ

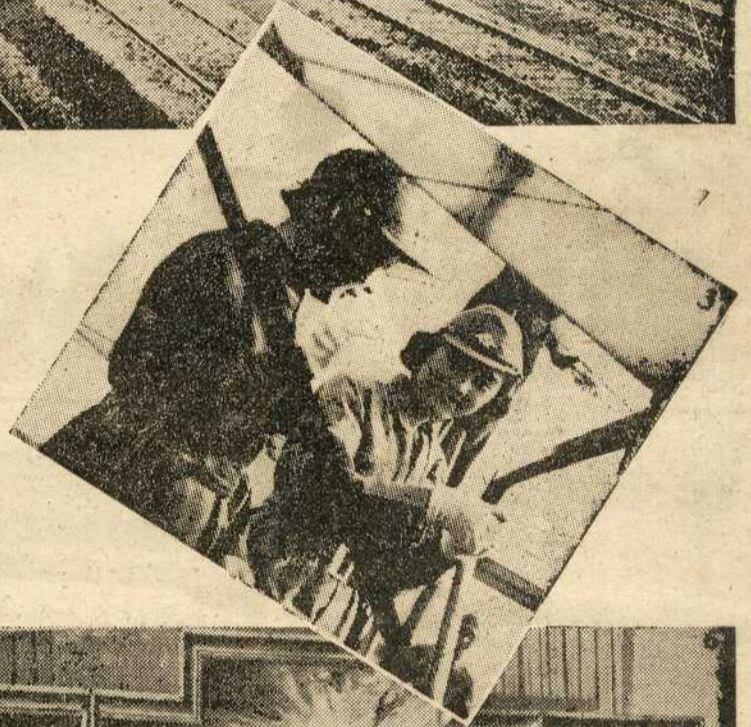

2

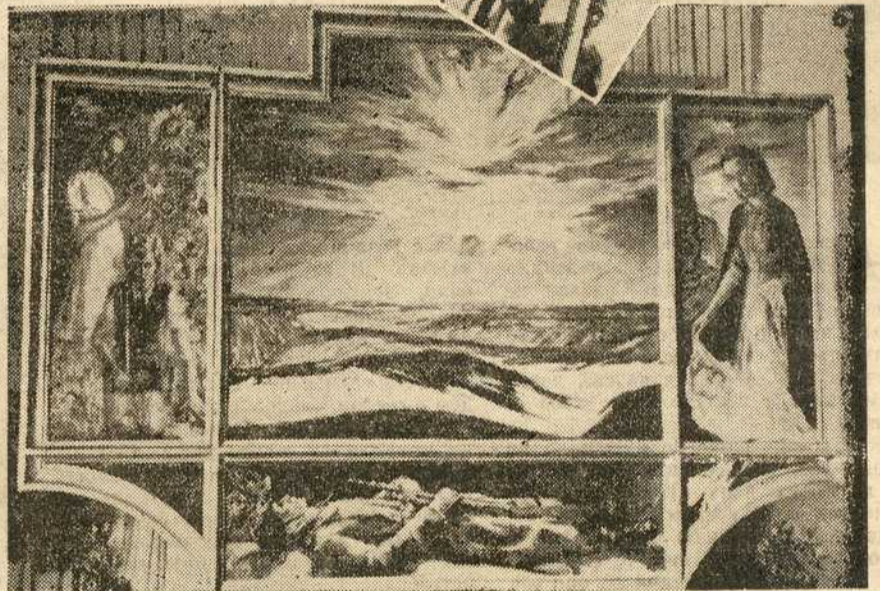
1

1 — Рат поставља велике задатке саобраћају. Да би задовољила велике потребе транспорта немачка индустрија локомотива конструисала је упрошћену локомотиву која се изграђује у масама. Слика приказује серију тих нових локомотива које су баш изишле из фабрике.

3

2 — Коминтерна је формално распуштена, али су наредне светске револуције још увек остале, као што се види на овој бољшевичкој застави која је отета код Јадонског језера.

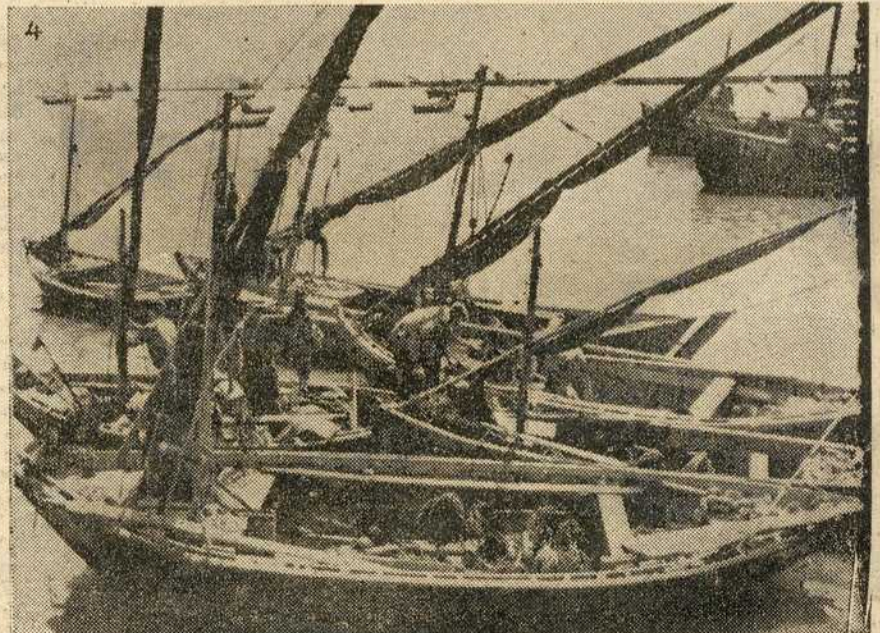
3 — Младе Јананке живо учествују на свим пољима јавног живота и ни у чему не заостају за мушкарцима. Оне су и одличне спортисткиње и у последње време се много занимају једриличарским спортом. Можда ће од њих данас-сутра бити добри пилоти.

4 — Азовско море је једно од најбогатијих рибом. Риболов је главно занимање становника тога краја. Слика приказује карактеристичне рибарске чамце-једрилице пред полазак у риболов.

5 — Стражу на Панамском каналу чувају америчке трупе међу којима има и много Црнаца. Иако Американци тврде да у Америци влада демократија и равноправност, сви предмети за употребу подељени су на „црно“ и „бело“. Из „белог“ посуђа могу да једу и пију само белци, из „црног“ само црнци.

6 — У Генералном Гуверману одржана је недавно велика изложба, смотра стварања на свим пољима културе. Прву награду за сликарство од 50.000 злотија добио је Густав Гулде за свој рад, триптихон „Олтвр Истока“.

(Снимци: В. Ф. А.)

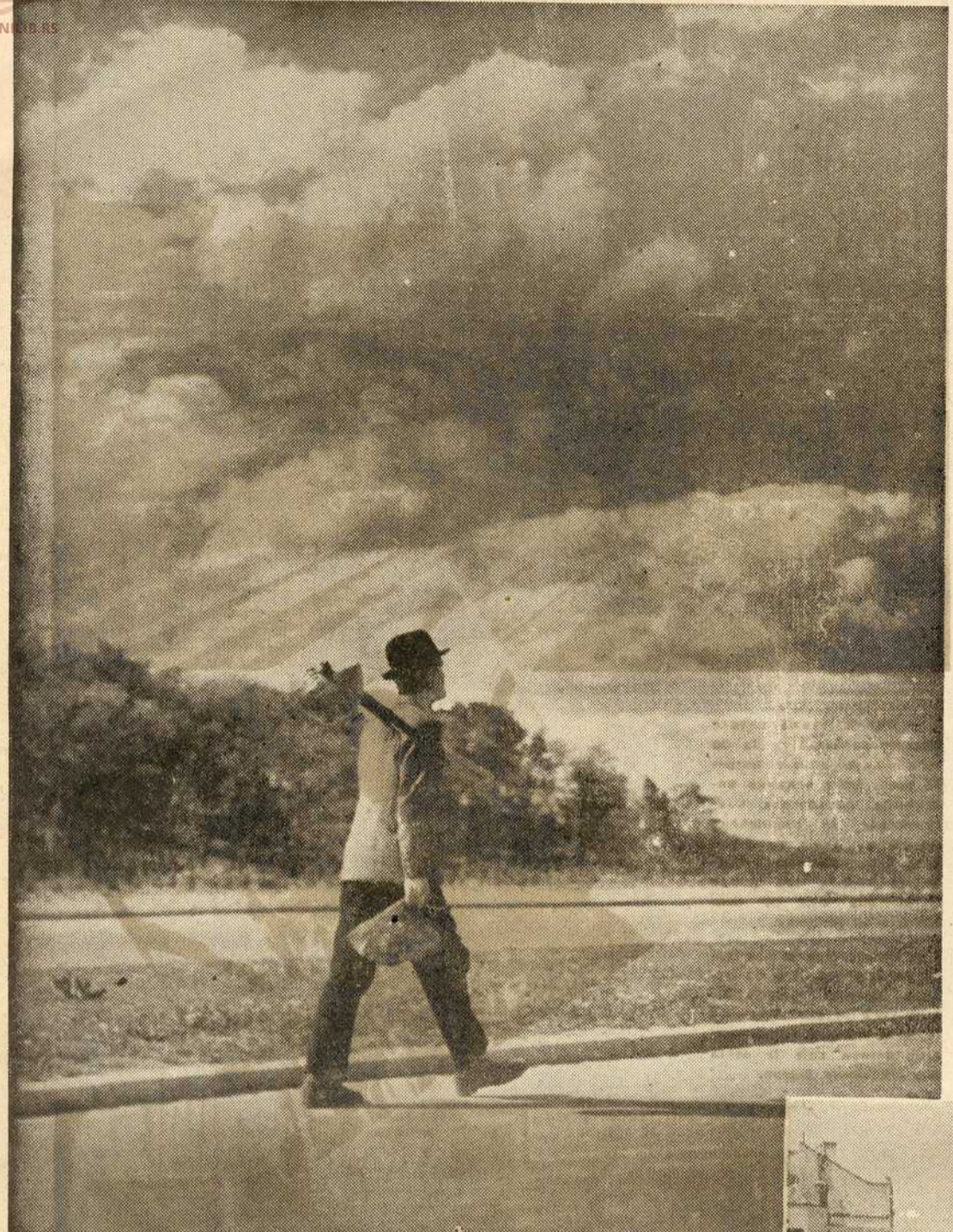

4

WWW.UNIBG.BG

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Здравни смисао земље

Пошто је открио земљу београђанин је средно и обрађивао. Свако „мање“ није било и није „под руку“, али то му није ни мало сметало. Научио је да решава...

земље и земљорадње на нас, на нашу душу, на међусобне односе људске, на маша осећања па и на погледе на свет, људе и догађаје.

Прилагођавајући се земљи, ми смо ушли у нови делокруг рада и у нови свет. Боље речено у свет који је био ту, сасвим близу нас, али који ми нисмо видели, или само потцењивали и занемаривали. Ми смо, најзад, схватили смисао земљорадње, и још више од тога, смисао земље. Онај здравни смисао земље о коме говори Ниче. То није ни болешњиво-сентиментални повратак природе у духу Жан Жак Русоа, ни бежање од културе у природу, већ откривање здравља земље, њених снага, окова. Земље као темеља, хране и извора културе.

Истовремено смо открили и свој дом. Открили лепоте дома, домаћег огњишта. Интимност и присност. Поново осећамо, видимо и знамо да је лепо бавити се у кући, бити са својима. Открили смо благородности и пријатности огњишта, све оно што смо завесени извесним — тек сада видимо — лажним и варљивим манифестацијама савременог живота, толико потцењивали. Скоро смо заборавили да постоји, или ако постоји сматрали као неким пролазним свратиштем. Тренутне забаве, спољни блесак, назови лукеуз, и томе слично, одвукло нас је и удаљило од куће, па улицу, корео, трке, седељке, у кафану, која нам постале друга кућа, ако не и прва.

Свега тога, помало и силом прилика, нема више. Или врло мало. Дани и месеци и ово друго наше земљорадничко лето навикли су нас на нов начин живота. На стари — нови начин. Сви смо се, сем изузетак којих увек има, вратили земљи и огњишту. Својима и грудима. То је та непобитна духовна, морална па телесна револуција која је извршена у нама, а коју одмах нисмо ни могли приметити.

Нисмо приметили дубоке и корените промене можда због тога што су се оне догађале у свакоме од нас понаособ и што смо једног дана опет сви личили један на другог. Промене су биле и сувише личне, присне, па нам је изгледало да су оне сасвим природне. И тек смо доцније увидели да смо се изменили. И свидело нам се, свиђа нам се што смо другачији.

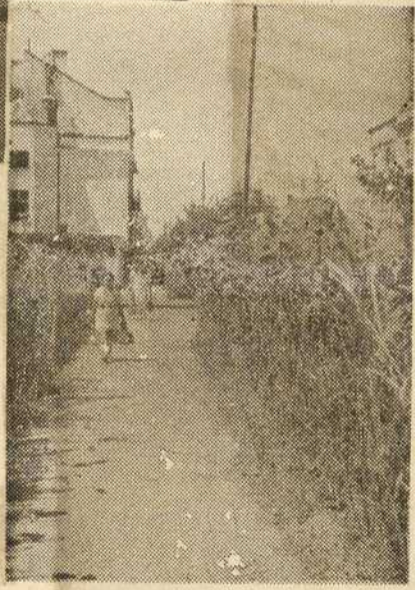
Старо нас, разуме се, још увек искушава. Враћа се повремено, али оно нема више некадашњу снагу, те не може више да дејствује. Ми смо темељно постали оно што смо данас и некупшења су све мања и бљећа. Учврстили смо се у „новој кожи“. Живимо скромно, повучено, мирно, задовољни с оним што имамо и оним што нам даје наша земља. Мучимо се, али знамо да нам труд није узалудан и да нас хране и плодови нашег труда. Живимо без раскоши, у оквиру мање бриљантног. Живот нам је приенији, срдичнији, честитији, чистији, темељнији и стварнији. Јер је ближи земљи, јер зрачи снагом и и соковима земље. Задовољство је бити у додиру с земљом, имати сазнање да смо постигли нешто што делује свакодневно као освежавајуће купање. Ми смо на путу да сасвим пронађемо себе и да — можда — спасемо душе своје.

Нестало је буке и варљивог, лажног и вештачког Природа је победила. Природа и земља. Ми учвршћујемо у себи новог, одуховљеног човека и Србина. Творачка је само она обнова која се врши у нама и која је у стварном додиру са земљом.

Б. Т.

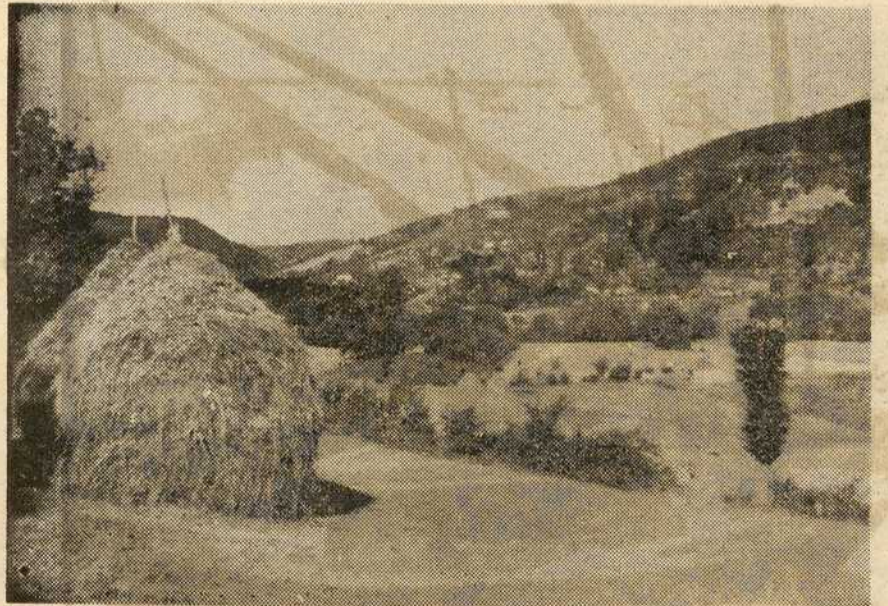
Грађанци београдских улица претворени су у „алеје“ кукурруза и сунцокрета.

(Снимци: А. Симић)

Неприметно и постепено извршене су у нама београђанима велике промене. Свакако не у свима, али у великој већини нас житеља престонице Србије, тако да се о тим променама може говорити као о нечему што се односи на све, као о нечему што је постало наше ново обележје. Постали смо, више по нужди но по својој вољи, земљорадници и поставши то првих дана нисмо ни могли приметити да су у нама извршене битне промене, да се наш спољни живот битно изменио. Али, није то оно важно и није то оно што чини да смо већ

данас различити. Сваки за себе и сви заједно. Други, но што смо недавно били. Земљорадња, обрађивање баште помогли су нам да се отргнемо од извесних навика, о којима смо мислили да су неотклониве, неискорективне и ничим замењиве. Баште наше, додир с грудом, свакодневни зној на сунцу, ситне књице, бављење у природи учинили су нешто више, трајније и јаче. Рекли би судбоносије. Омогућили су нам да сиђемо у себе, да све дубље и више пронађемо себе и своју душу. Ону душу за коју смо, не баш тако давно, мислили да није много ни потребна.

Свида по Србији жетва је завршена. Пластови су поређани. (Снимак: М. Роговић)

Ми смо се прошлог пролећа скоро неосетно и једва приметно вратили земљи. И тако учинили огромно откриће. Не одмах. Јер, обрађујући своје баште или плацеве узете под закуп, махом неукли и неупућени земљорадници тојест баштовани, били смо и сувише заузети. Имали смо и сувише посла. Можда смо у почетку више губљали но што смо се радовали. Можда нисмо хтели ни да видимо промене које су настале.

Сазнали смо многе ствари и појмове. Набављали семена и саднице, погребне алате, копали, риљали, плевили, прашили, везивали, откопавали, чунали коров, брижно неговали тек изниклу биљку, испитивали плодове труда, посматрали небо жељни сунца и ти кише. Били смо раздрагани или забринуте. Радили смо и радимо претно, брижно, полетно. И нисмо много размишљали. Већ смо се трудили да postanемо што бољи „сељаци“, што искуснији домаћини. И тек смо доцније, у дугим зимским вечерима размишљали о променама и о последицама новог начина живота, о утицају

Главни уредник Мића Димитријевић * Уредник Бошко Токић * За фотографије Александар Симић * Цртач Борђе Лобац * Уредништво Поевкарска м. бр. 31 Телефон 25-010 * Власник и издавач Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Тановић * Адресна адреса Дечанска 31 Београд Тел. 24-001 10 штампа. Штампарија Београд А. Д. Дечанска 31. Гомијечна претплата 58.— цв

Урнали г. Панте

ПИСАЦ: Р. РАДИВОЈЕВИЋ

Није Дирије био узрок борама на челу г. Панте. Далеко од тога да су значиле старост; значиле су љутњу која је извирала из дубине срца. Те боре на лицу и ту љутњу у срцу посејале су, нећете веровати, нико други до гуске. Да, гуске и главом и репом! Решила г-ђа Мара да гоји три гуске за зиму, пошто не може свињу, и једноставно рекла:

— Панто, даје ти се прилика да се подмладиш, да се потсетиш на срећна времена кад си био гушчар у твом Обреновцу пре четрдесет година. Ти ћеш се старати о гускама, водити их на пашу, пошто, осим пензије, никакве друге користи од тебе немам.

И од тога дана настали су црни дани за г. Панту. Вазда је изгледао као покисао петао. Свако јутро, уместо да седи, чита новине, полако срце јечменку, морао је у својих 55 година да устаје рано и напаса гуске, на једном једи необрађеном пољанчету недалеко од њине скромне пензионерске кућице.

Чувао гуске, гледао их и у себи мислио како на свету нема глушће животиње од гуске, како је сто пута боља слама од перја и све тако и томе слично. Толико је ишао далеко у својој мржњи према гускама да није више хтео да спава на перјаном јастуку. Чинило му се да када је и Ал-

банiju прелазно да му је лакше било него да чува сада, он, г. Панта, рачуноспитач у пензији, ове досадне птичурине. У дугом размисљању се тисо се грехова за које није знала г-ђа Мара, и мислио је да је сада дошла плата греху у овом досадном испаштању.

*

Али после буре сунце лепше сија. То правило доживело је милионски пут репризу. Једнога дана на велико чуђење г-ђе Маре почео је г. Панта са великим одушевљењем да хвали гуске.

— Знаш, Маро, Лабуд је шегрт према гуски... Гуска је елегантна. Она дивна линија! Па онај врат, оно хармонично тело потсећа човека на венецијанске гондоле... Ја се чудим људима што гаје кокоши, краве, свиње...

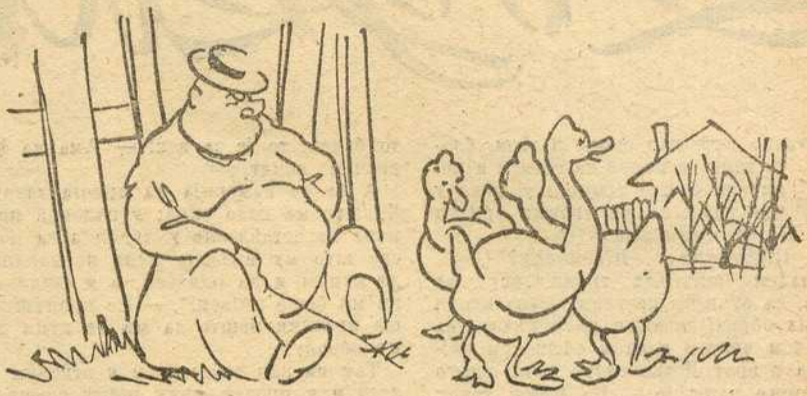
И још од тога значајног дана опет је почео спавати на перјаном јастуку. Јутром пије га више г-ђа Мара истеривала из кревета; хитро, као бачић скакао је из кревета и говорио:

— Идем на урнали!

И збиља, као да се г. Панта подмладио. Нестало је оних бора са лица и оне вечите љутње. Одлепшале су с лица а нека невидљива рука је посејала ведрину и радост. Истерује гуске из дворништа и теча им:

— Ајде, ајде, лутке моје беле!

Г-ђа Мара се чудила овој наглој промени, али чуђењу није дала много места у својој глави, јер је имала „читаву камару секирација“, како би обично говорила госпа Јули, професорки у пензији, коју је она звала колегицом. А г. Панта када се препородио, постао добар, на кад разговарао с њим као да пијеш млеко доботе. Чудила се мало, разлог није ни тражила, а више је била радосна што

не од ове три гуске, тамо, на зиму кад их мало покљука, решити донекле и проблем масти...

Г. Панта се није много трудио да мисли, али када је размисљао, онда је врло често саопштавао својој жени мисли. Тад би рекао:

— Човек је безмерна мала тачка на пунични простора.

Или:

— Точак живота ретко кад иде истим путевима.

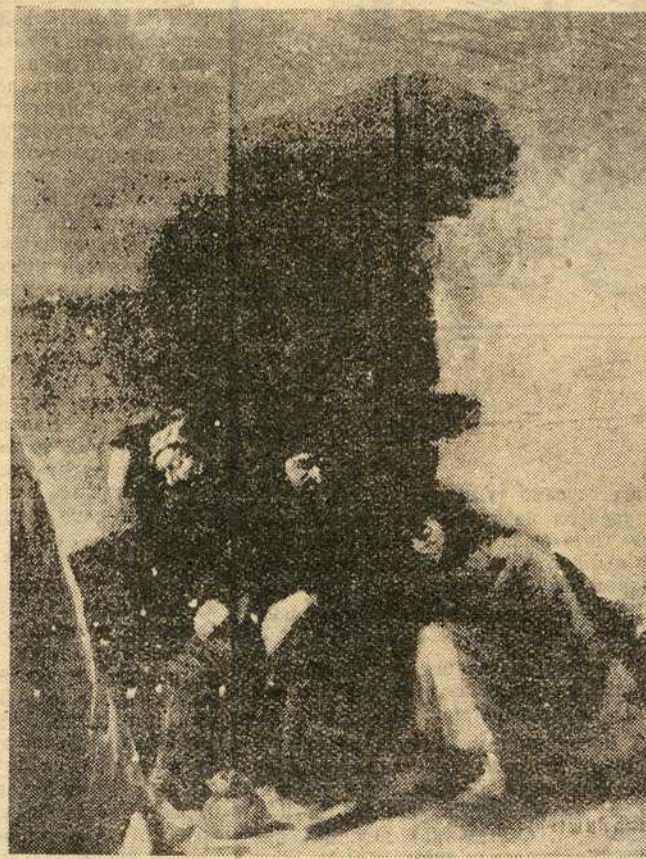
Поводом 80-годишњице Ђуриковић доласка у Србију

Ђура Јакшић ПЕСНИК И СЛИКАР

Оште је мишљење да је Ђура Јакшић, песник и сликар, најпаразитичнији претставник српског романтизма. Свакако Ђура је песник бујне маште, субјективни лиричар, често необуздани песник националних осећања, романтично борбен, надахнути песник и сликар не увек стиллизованог темпераментног замаха, али то није све. Јер у борбености Ђуре Јакшића има нечега и критичког, јер је субјективни песник умео бити и објективни посматрач, јер је један од првих наших реалистичких писаца. Ово објективирање реалистичног посматрање долази нарочито до изражаја у његовим причама из сеоског живота и у извесним сатирично-хумористичним делима. Занимљиво је да је већи део ових прича и сатира написан за време боравка у Србији.

историским слижеом романтичан је. У извесним песмама, више мање сатиричним, у већини прича и хуморески и у портретима реалиста је. Има у неким његовим портретима, тако „Глава девојке“, снажног курбеовског реализма. У историским слижема, у адептираном посматрању историје, романтик је и неодољива бујница речи и ритма крени нас, у причама критикујући средину и извесне обичаје и нарави, донекле поучава а у сваком случају указује на многе недостатке. И ова два пола, идеалистички и кри-

тички, дубоко су у њему усађени. Час преовлађа једно час друго. На жалост, умро је релативно млад, пре но што је могао да сво то богатство песничке и сликарске визије потпуно усклади. Пре но што би дао своју „пуну меру“. Али, оно што је дао, нарочито добар део лирских песама, у најлепшим делима својих драма, у неким причама, и у извесним сликама, тако „Караула“ или портрети, снада у најлепше, најдубље и најнадахнутије творевине српске књижевности и уметности.

„Караула“ је једна од најлепших слика Ђуре Јакшића. Ова слика, која се налази у Музеју Кнеза Павла, најкарактеристичнији је пример његовог романтизма.

(Репродуција: А. Симић)

И збиља, точак његовог живота дошао на раскрснице и кренуо другим путем.

Било је дивно сунчано јутро. Срце г. Панте играло је кокошенте од милине. Хитро је скочио као и свако јутро:

— Одох на урнали!

Сврака је кренула на крову, док је г. Панта са гускама излазио из дворништа, а госпа Мара мислила:

— Боже, каква ће ми се непријатност десити: сабајле сврака на крову?...

Али те мисли одлетеше заједно са свраком, а госпа Мара поче да пуни тиквине по Дирисовом рецепту, — са кромширом уместо месом.

Око 10 часова деци се мала непријатност. Г. Панту су хитно звали у кварт. Сва узбуњена, сећајући се јутарње свраке истрчи из куће и пожури право на пољанче.

Али једно изненађење никад не иде само. На пољанчету није било ни гусака ни госпои Панте. Нека деца играла су крајпарице, а бела коза сентиментално преживала. Госпа Мара узбуњена као поклонца на лонцу, кога пада сваки час подиже, зантала је дрхтавим пласом децу где јој је муж. Деца су се чудно насмејала, почела да се гуркају, а најсмелије рече:

— Колега Панта је у авији г-ђе Пане...

Ове речи натераше јој крв у лице, али јој дадоше и снаге да као ветар одлети тамо. Одједном јој и без вено воље паде напанет мисао г. Панте: „Човек зато живи да бере цвеће живота“ а би јој све јасно: и она промена, и они урнали, а највише су је заболеле његове речи:

— На лепа је госпа Цана...

*

Нећемо вам причати шта је даље било. Комшиљук је говорио да је г. Панта био у загрљају удовице, госпа Цане, а други говорили како су пили кафу, док су гуске затворили у један сјидук. Причало се много и свашта, како то само може комшиљук да испреде. Зато ми и не знамо позитивно шта се десило, али знамо то да од тог времена г. Панта мрзи гуске више него пре, да опет спава на сламно јастуку, да је његово лице опет било тужно и са борама, као да су на њему све несреће заказале рочиште.

Срећа

У свцу чудна снага твња душом ми лута рефрен песме драге...

Незнам ваљда на њеног кута мисао у мени зами љубавни влам.

Вече полако пада...

... и тада у мени букне чудни љубавни влам њем врео онојни мак и мррис заносног ввсна са њених прса...

Душом ми срећа сине. — и мине у један мах...

СТЕВАН ВУКЧЕВИЋ

Додикт Жнал

ПИСЦЕ: ВУКА ПОП-МЛАДЕНОВА

Свако вече кад сунце залази, бла- га тишина падне на сокаке и по- ливене баште замиришу, увек у исти час разлегне се громки грлени глас Дотке шкембара.

— Шкембићи... Шкембићи! Омаден, широких груди, округлог лица, са вучијим светлим очима испод густих обрва; заваљен мало уназад са великом чистом кантом обешеном ка- шима о врат Дотка скоро трчи одозго на горње чаршије... На његов узвик отварају се тешке капије и пертери, излазе младе жене и „измећарке“ са вељаним паницама и бакарним саха- дима у рукама заустављају га те купу- ју од њега омиљене мезелуке за вече- ру и задирују га док он сав зајану- реи од журбе и топле канте која му лежи преко половине груди и стома- ка и коју он покреће сваки час да се- би олакша леђа у донесене судове у- кусно спрењене шкембиће прима па- ре и одлази смејући се добродушно на задикивање обесне женскадије.

Брзо обиће неколико сокака, распро- даје све и враћа се кући да опет на- пуни канту а у добар мрак упада у најближу меану где га гости дочеку- ју са усклицима и прекорима што је на њих заборавио; — Дотка се смеје громко умирује их даје од онога што је за њих у канти задржао затим ски- да канту с врата седа уз астал да одахне и поједе и сам по једно пар- че; поручује ракију; — а после тре- ћег полића прибија се нитимно уз ко- га од познатих гостију обично дошља- ка јер се мештана и њиховог посме- ха бојао као живе ватре; и отпочиње да се исповеда:

Ах бре роде!... Овај занаят што га радим сас њега не бипе ми ни у памет кад га започе!... Ако кмет! — А започеја сам да га радим од инат, срам, од муку, — од жал госпо- дине.

то бакар, то је за век! — Ама на ће рекнем: кмет.

А бе се намерија на арнога газду. Чуваше ме како сина; у половин ноћ мене ће остављаше у дућан а за дом све што му ваљаше мене испраћаше да купим и да однесем; а и газдари- ца ми беше „човек!“ — Не пропушта- ше празник нешто да ми не купи да ме обрадује.

Там на кад отиднемем и отворим у лето и у пролет њишу порту замири- ше отуд како из кадилницу! Од један дувар до други на од кућу до порту све засадено исплевано калдрисано па чини ти се нее башча него рај Бо- жији не знаш колко лознице и ос- манци а цвеће нее да цвећа мо го- ри...
Ја кад улегнемем слте ми падне не- ка мука на срце па ми добе и да пла- чем и да се смејем од неки милос... А Васка ћерка на газду ваздан бора- више у ту башту како другу работу по кућу нема... Колко пут мајка си гу караше од врата: — Васо мори, ће улегнем у кућу нешто да ми помог- неш уз разбој да седнем или не?! — Девојка ли си ели си „ергени“, „чеиз“ ваља ли ти мори?!

А она угурсуз беше што гу нема!... Салте снесе једне танке црне веће над очи, стисне уста малечка како сас ду- кат прорезата, па ћути и трси нешто или плеви око леје а првенило гу у- дара у лице...
А лице гу не беше ни црно ни бе- ло но некако смугро, па под оној пр- венило чини ти се збори ти нешто ама све љутио како занат; — срце да ти расипе... а кад се исправи онакој крудна висока чини ти се, да је и она посадена туј у башчу и цвета ка- кој онја тешки гумови картоп и бу- лови око њума...
Мајка гу викнеше још један пут два па се после салте загледа у њу и не

— Васо мори што си вредна!... ће те фалим при момци у чаршију... А она се савије те пограби по неку грут- ку од земље и намање на мене.

Де... како смеш... Са овој ћу те утешам! А ја се засмејем па беж на порту.

А после кад поодрасо, бидна калфа већ, и замочни се, не смејешем ни у очи да гу погледам, салте адимим у кућу и врћем се како да ми земља го- ри под ноге. А кад искочим далеко у сокак, чујем како се кикоће нешто са- ма, и не питујем се зашто?!

Много пут посипује цвеће кад ја на- њем. Сунце заоди и пада како злато на њу и низ бишчу. Вода жубори и лије се низ дувар отуд од Аци-Нико- лини у један вир а мокра земља ми- рише тужно. Васка црне воду сас је- дан тас, носи и прска кроз леје сас руку полако како да се игра...
Шалваре подигла повисоко, а разу- зурила се: чајку развезала и распу- стила гу низ плећке, јелече раскопча- ла те се види како гу се снага ломп на кајиши, докле оди и носи тас пун с воду, а спуштене косе падају гу до

испод појас. — Неки пут не докарује воду до вир. Пушти те се сама раси- пује кроз башчу а она боса, слте у, напне раскопчава, стоји у ту мокри- њу и гледа негде преко дувар, високе горе на куда „Девојнице ливаде“ ку- де сунце заоди... Грудн гу се дива- ју и спуштају а очи гу замаглене ка- ко отуд да нешто исчекује и жали...
А неки пут, у зиму — говори Дод- ке без предаха — док му лице губи онај живи и свакодневни израз и сми- рује се у давно одбеглој милини а ње- гова тврда уста развлаче се топло у, осмех, док му широко отворене зени- це иду изнад столова и људи у загуш- љивој меани за нечим што лебди из- над њега и измиче му. — Кад зачу- кам капорту она искаче те ми отвара, ама само што скине „кентру“ обр- ке ми грбину и бега у кућу, а сва се утреса од студ... честонут ветар ду- ва и носи ми снег у очи ама ја ви- дим како иде пред мене и љуља сас куклови ама и тој некако бесно; — за- врат!

(Наставиће се)

Савети НАШЕГ ЛЕКАРА Шта треба чинити у случају »поквареног стомака?«

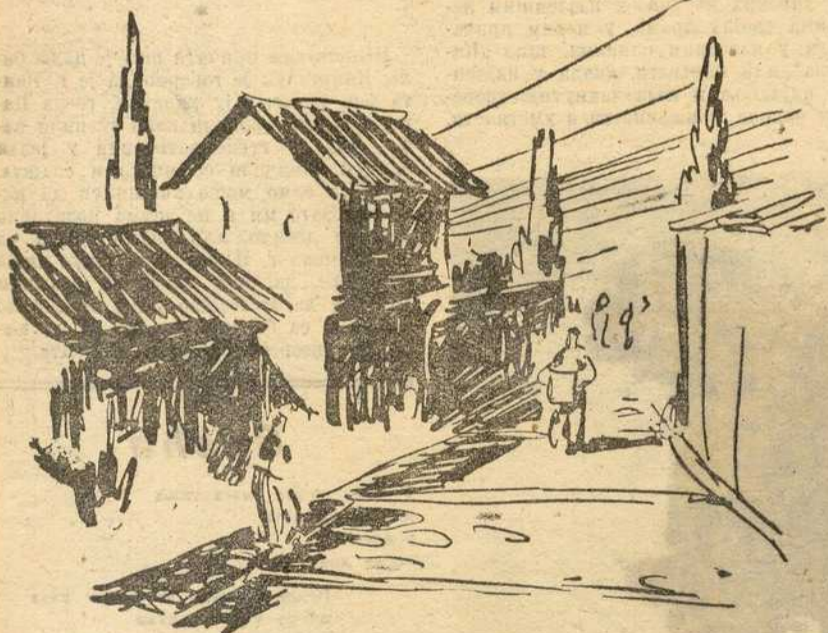
Правилна функција тј. варење же- лудца, зависи од његове анато- мске структуре и од функције лу- чења жлезда његове слузокоже. Наро- чито лучење сокова желудачног слузо- коже, стоји под утицајем разних фак- тора, међу којима на прво место дола- зе утицаји нервног система. Познато је да напр. радост, веселост и пријат- но расположење врло повољно утичу на лучење желудачног сока, док на- против туга, нерасположење, брига и страх спречавају то лучење и на тај начин врло неповољно утичу на само варење у желутцу. Осим нервних (жив- чаних) утицаја на лучење сова кисе- линне и фермента пепсиња у желутцу, постоје и други утицаји, као напр. жлезда са унутрашњим лучењем. Осим тога сви отрови за организам, било да се они уносе споља (дуван, алкохол) или да постају у самом организму (бактериски отрови) и то било да ди- ректно утичу на желудачну слузоко- жу или путем кротока да не доспе- вају, неповољно утичу на лучење же- лудачног сока. С тога је разумљиво да особа која много пуши или пије ал- кохол, не може да има добар апетит, као и она која болује од неке акутне или хроничне заразне болести (напр. туберкулозе). Напослетку и душевни и телесни премор такође отежавају ва- рење у желутцу услед смањеног луче- ња целокупне количине желудачног сока или само његових саставних де- лова.

Да би се одржала једна тако важ- на функција као што је варење, неоп- ходно је познавати како треба јести, тј. знати хигијену исхране.
Пре свега треба јести одморав. Врло често варење је поремећено само због тога што људи једу преморени, било да дођу са посла или са купања; је- ду на журин, скоро стојећи, и не гри- зу, него храну такорећи гутају чим је ставе у уста. По себи се разуме да желудац нема ни времена да за тако кратко време излучи довољну количи-

ну сока за варење. Осим тога храна недовољно испитљена и тек мало из- мешана са пљувачком, која садржи фермент за почетно варење, не може да буде правилно варена у желутцу. Још ако се томе дода и чврстост да људи, када је топло, нију велику ко- личину воде и течности пре и за вре- ме јела, те тиме разблаже ону и она- ко мању количину желудачног сока, онда је јасно какво варење у желутцу може да буде. А ако храна у њему није сварена како треба и разложена у своје саставне делове, онда она не- довољно сварена улази у црева, те ни тамо није прерађена како треба и е- датле проистичу сви поремећаји.
Због свега тога не може се довољ- но нагласити од колике је важности јести одморав, лагано, добро жвакати и не мислити, за време јела, ни на ка- кве кепријатности. За то има довољно времена и после јела...
Нарочито болеснику јело треба учи- нити пријатним и правичним. Зато треба пазити да му оно буде попуње- но чисто, укусно и добро сировљено; уа то мора се водити рачуна е томе да болесниково расположење пре и за време јела, буде увек ведро.

Ако се догоди да храна не буде сва- рена као што треба, онда настаје запа- лење на желудачној или цревној или желудачној и цревној слузокожи. Од тога на коме се месту налазе главне премење зависи да ли ће болесник е- сећати само муку и гађење или ће повраћати и имати грчеве у трбуху и прелив. Уз то може се појавити и по- вишена температура. Тада, врло што болесник треба да учини то је да се стави на апсолутну дијету. Најбоље је да један или два дана није само то- лу или млаку камилицу. Ако се не- тврди да је само „покварен стомак“ и да није напр. запалење цревљика, тзв. „сленог црева“ или неко друго оштр езиљивје оболење, онда је најбоље да узме неко сигурно средство за чистиће- ње и то или ричинусово уље или гор- ку со. Сва друга средства као разне ле- мунаде, пилуле, прашков и трава, не- мају тако сигурно дејство. Тек пошто је био на дијети и пошто се прочи- стило, болесник може да почне посте- пено да једе. Осим овога, свако дру- го лечење, као напр. ракијом, вином, луком итд. не само да не користи и не може да помогне, него може и врло штетно да буде.

Др. Н.

Истина не беше ми лоше кроз век, красне сам си паре зарадио сас овн- ја шкембићи, деца си имам и слуша- ме, домаћица ми кротка и шпарлија, ама знајеш како је: Једна пламња кад ти улегне у младост у груди, није те до век, па такој ти и сас мене; ће чу- јеш.
Ја тедо казаницја да биднем зашто казаницј ти је душа на сви занати! — Доћев свадбе, што на снашку да се купи бакниши од кума од старејка од родови?! — Котал, или тенсија и санови... Па ће доће младенци на та- кој... за крстење ће се купује тен- сија од кума да се носи на бакниши прасе или погача ели баница... Зап-

диша... само гу милује с очи а сузе гу трепери на трепке на заборави на мене што чекам на кућни басамаци сас крошњу у руке или сас јатње, или пилки што сам донеа из чаршију.
У некој време, како да се обере мал- ко пљесне се у руке и викне:
Туго дете слатко што не збориш! — и брже ми узима из руке тој што сам донеја и испраћа ме...
А Васка ништа; како да ме нема у двор! — Испраћа се, сагиња се, како да ме не види ни кад доћем ни кад поћем; ни ме што питује ни ми што збори!... Два три пут још док беа помалечак поденем шегу сам:

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Нећемо рећи ничег новог ако кажемо да су ратне и поратне прилике изазвале и код нас знатне промене у начину живота, да су, поред осталог, створиле читав низ нових послова и занимања. Нећемо рећи ново ни онда када велимо да су многи људи, силом прилика, променили професије. Све је то познато, али ипак, увек се може ту наћи нешто ново. Проучавајући данашњи Београд који ствара и ради увек ћемо наићи на људе или ствари које уносе нову нијансу и који су сами по себи још један убедљиви доказ више и о стваралачком доприносу, и о знатној радности која се код нас развила.

Ево две интелектуалке, две сестре студенткиње, Љубица и Невенка Остојић, умеле су да велику љубав коју су одувек имале према деци и вољу да нешто раде, мислимо да нешто раде занатски, споје и да скромним средствима, али несаломљивом вољом, остваре своју идеју и да отворе малу радионицу дечјих играчака. Данас је то већ права фабрика дечјих радости. Старија сестра изучила је столарски занат и постала члан столарског еснафа. По њеним нацртима израђене су

(Снимци: А. Савић)

Фабрика дечјих радости

неке потребне машине и алати, млађа сестра усрдно помаже. Посао је могао да почне. Данас су у радионици, у фабрици дечјих играчака, запослена још неке колегињице и колеге. И неуморно, из дана у дан израђују се у серијама дрвене дечје играчке.

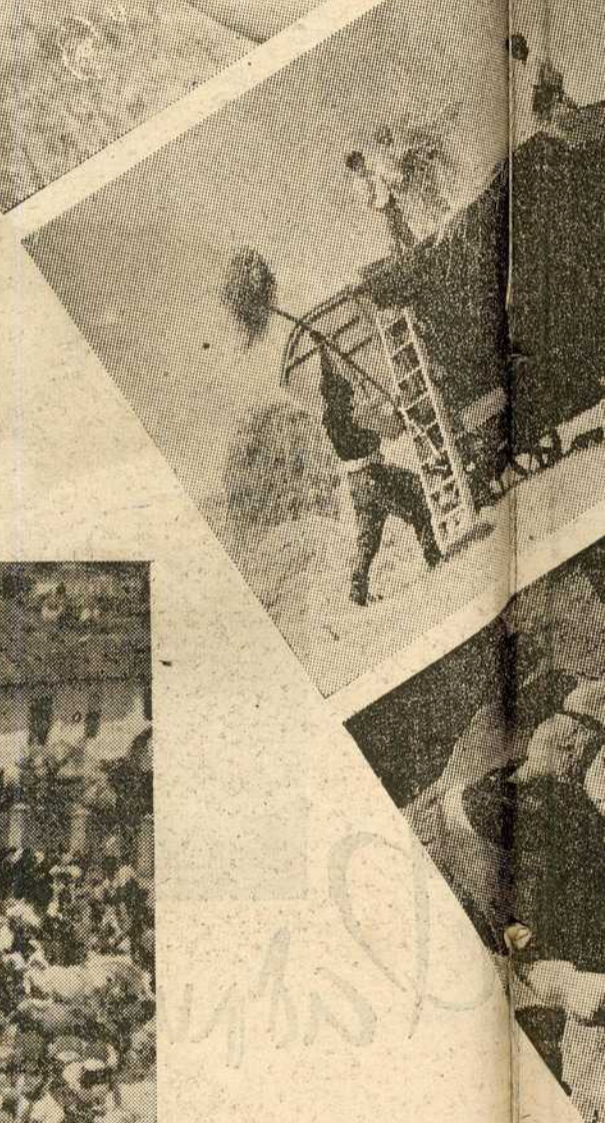
Израђене играчке, дрвене локомотиве, аутомобили, ватрогасна кола, три најомиљенија типа, једноставног, упрошћеног али укусног облика, сваког дана напуштају фабрику која се налази негде на Чубури и одлазе у центар града, у излоге. Данас има већ приличан број трговина које искључиво продају дрвене дечје играчке и оне имају одличну пробу. Није важно да ли је играчка скупоцена или сложена. Главно је да и ове дрвене играчке задовољавају децу односно могу да изазвају оне илузије без којих нема истинског играња.

И тако су два столара-лајка створили једну од оних радионица у којима се израђују предмети, извори многих дечјих радости.

Одвек је стварала и била ствар-
на. Али, нека зла коб пратила
ју је у стогу и, често, баш у да-
нима када је била при пуном замаху,
на путу још већих остварења, покле-
нула је. Па се опет подигла и ди-
же. Антејски додир са земљом, с грудом,
давао је нове снаге. И увек када
су се синови Србије враћали груди,
када су се напајали на својим изво-
рима, и тражили „хлеба“ у својој ку-
ћи, она је успела да се као наново ро-
ди, да се диже и да корача ка леп-
шој и бољој будућности...

Данас је опет, можда више но ика-
да, свима нама потребан додир са
родном грудом, са земљом Србијом.
Данас, више но икада потребни су
нам творци, људи радници, људи пре-
гаоци, људи пожртвовни, људи који
воле своју земљу и који све а њу да-
ју. Људи који знају да је спас само
у раду...

Србија која ствара

Србија данас ради и гради. Србија хоће да живи и њени синови свесни су значаја рада. Знају да земља може само онда да храни, да буде само онда извор и матица свих снага када јој се посвећује она нега и пажња, онај труд, она љубав коју заслужује.

Српска земља никада неће usahнути. Неће док њени синови буду хтели да живе и да раде.

Овај низ слика, незнатан део, као исечци извађени на дохват, показују неколико видова стваралачког рада по Србиној земљи. Показују само један део делатности, неколико слика и призора, обичаја или плодове.

Пред нама су земљорадници окупљени око звона које зове на молетвије за кишу, пред нама пијана неке мале паланке или овећег села, пред нама жетеоци. Ту и волови, верни пратиоци земљорадника, ту плодови земље: пшеница, кукуруз, поврће и воће. Богатство земље Србије.

Пред нама је у неколико слика приказано понешто од земље коју неизмерно волимо, којој сви желимо добро и којој сви, ми, њени верни, добри и честити синови желимо да служимо. Због ње, због себе, ради потпуног васкрса и ради лепше будућности наше.

(Снимци: М. Роглић)

а више ко ика-
ребан доко са
емљом Србијом.
да потражи су
ници, људи пре-
вни, људи који
и све заву да-
да је све само

ала

Краљеви за животи и село

Прилике су učinile да су у многим занатима и пословима жене преuzele ulogu мушкарца. И оне су веома приљепне. Раде с пуно воље, са све више разумовања. По улицама прво су се појавиле продавачице новина, а после и жене чистачице шпела. Упоредо с мушкарцима, услужно, више оне овај користан посао.

Све више, па и при тежим физичким радovima, срећемо жене. Запослене су у многим предузећима, а има их доста које ваде и пажљиве заштите послове. Одмор око ручка добро је дошао. То је заиста заслужени одмор, и ова млада радница, која неуморно носи цигле сваког дана, по сунцу и киши, добро невољно заслужени одмор. Смишљена је баш у часу када завршава скромни ручак: мало хлеба или проје, по који парадајз и нешто воћа.

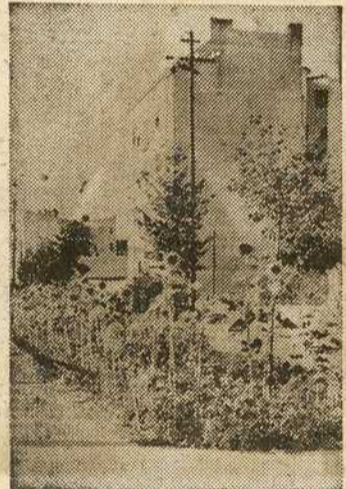
Поједини крајеви Београда имају неке своје мање или веће знаменитости и курјозитете. Таква је на пример ова столица на Старом Београду, преко пута кафе „Српски опанак“. Ова столица на којој се омо седам часова ујутро налазе новине, дневне и недељне, које продаје тамо познати продавац Вранко, доказ је уједно и поштења грађана тога краја. Јер док продавац разноси новине по кућама догле на столицу остану оне које купују пролазници. Узимају новине, остављају паре, а ако треба и сами одрачунају курс и одлазе даље. А кад се Вранко врати с посла наћи ће увек на столици мањи број новина и већу гомилу пара. И није се до сада догодило да му је недостајао макар и један једини динар. Поштења као у скандинавским земљама.

У извесним нашим крајевима жене српске народне ношње још су се одржале. На жалост не би се могло рећи да су оне свуда очуване. Шта више, има крајева где су оне сасвим нестале. Али, треба рећи и то да се у последње време примећује све јачи покрет да се народне ношње очувају и сачувају. И све те тежње.

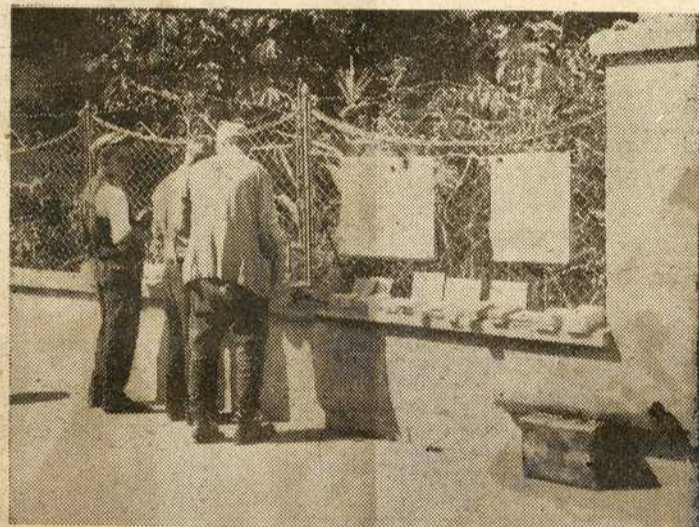
разуме се, заслужују сваку подршку. На слици се види једна старинска чипкаста марама украшена новцима. Овакве се повезаче још увек носе у неким деловима Поперине.

Сунцокрети, витки сунцокрети, некада ретки у Београду, или само по бањатама периферије, данас расту уред Београда. На све

стране, где се год окренете, наћи ћете на лене сунцокрете. И жива жута боја њихова врло пријатно делује. Занимљиво је да су београдски „земљорадници“ најчешће сунцокрете тако засадили да образују ограде око плацева.

(Снимци: А. Симић 8, М. Роглић 1, приватна својина 1)

Недалеко од пијаце Каленића гумно налази се ова папирница под вецрим небом. Једно време мале, блокови, конверте, писаљке и остала роба била је изложена по ручним кофевима, али је продавац после споразума са власником зграде испред које продаје, своју робу разместио по оградни. Разуме се сезона траје докле док је лепо време. Кад наступе кише и снегови дућан се поново враћа у кофере и постаје поново амбулантна трговина.

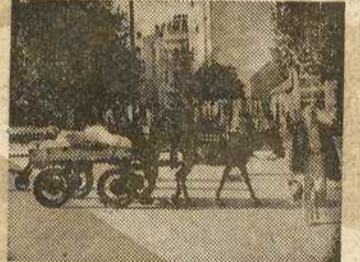

Неки се људи у извесним тренуцима проучују, постану предмет веће или мање сензације, па онда, пошто наилазе нови догађаји, нова сензације о њима се више ништа не чује. Тако је и са брђином кога приказује наша слика. У своје време много се писало о њему, а писало се због тога што је овај брђица, чија се скромна радња налази негде у Церској улици, помало филмски глумца, помало режисера, имао велике амбиције и планове. Своје намере није додуше увек могао до краја да изведе, али он није није клонуо и настављао, вадећи и маштајући. А данас? Жива потпуно повучено на периферији града. С времена на време узме своју тамбуру и отпева нешто, више самом себи. Уметничка „жича“ не гаси се тако лако...

жози, који ће застати и посматрати напоран рад на калдрмицању.

Има свакодневних возила данас у престоници. Јури су умели и умеју необичном уметношћу да се прилагоде приликама и да овај возила улесе према потребама односно да од разних делова у другом наменом отворе себи нова возила. Тако су и ова кола, која видите на слици, једна доста оригинална комбинација. Точкови су прописни аутомобилски точко-

ви монтирани на обична кола. И тако је настао овај „аутомобил“ са једном коњском снагом.

Оно што се ради на улици никада не остаје незпажено. Све привлачи радозналост пролазника. Али једно је заиста занимљиво као појава и човек мора упитати откуд то да баш калдрмисање улица толико занима пролазнике? Да ли је то знак да грађанима престонице лежи на срцу напредак града? Можда. Али, једно је сигурно да ће се увек наћи неко, и при највећој

Београдске улице пружају доста занимљивих приказа. Нарочито је развијена улчна трговина и ове су улчне трговине обично веома живописне. То су оне по начину продаје или тачније речено по начину како трговци, кићеним речима нуде робу, а то су и по самом распореду изложене робе. Ево вам једне старетинарнице која се налази крај саме оградне једног од београдских наркова. Има ту свега и свачега. Ако имате времена застаните мало, разгледајте робу, биће нешто можда и за вас.

Недеља је. И село се одмара. Омладина је на окупу. Разговори, шале, помало ашиковање, а ако наиђе однекуд хармоникаш, њих има по селима, забори се коло. Слика приказује омладинско коло у Кусатку, недалеко од Смедеревске Паланке. Занимљиво је погледати, што се и на слици лепо види, да народна ношња није занемарена.

Велики успех

1 — У једној шумарку близу Вјелгорода откриле су немачке „штурге“ концентрацију совјетских тенкова. Преко педесет совјетских тенкова остало је, после извршеног напада, разбијено између изломљеног дрвећа.

2 — На Кубанском местобранију добро нишањени метак противтенковског топа запалио је овај тенк још пре него што је стигао пред главну борбену линију. Црни облак од запаленог бензина и муниције куља из отвора.

3 — Овај тежи тенк типа „Т 34“ узимао је учешћа у нападу на немачку линију на Миуском фронту. Он је, поред многих других, нашао свој крај у једној јарузи које су типичне за јужно-руску степу.

(Снимци: В. Ф. А.)

Гробље штенкова

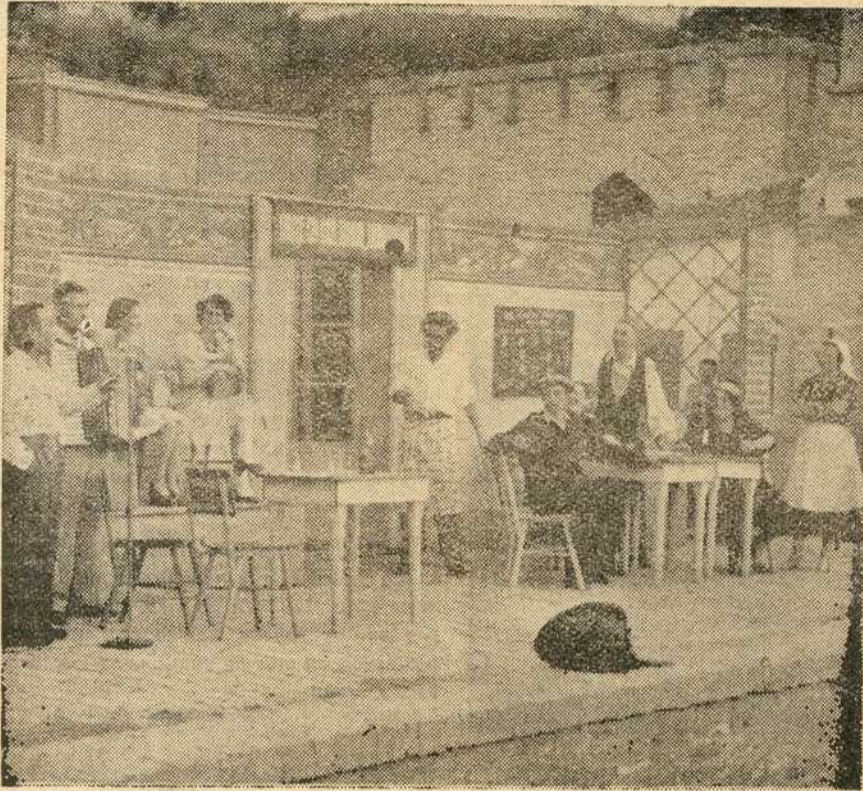
2

Већ осам недеља траје велика совјетска летња офанзива на Истоку. На фронту који се протеже стотине и хиљаде километара води се огорчена борба којој нема равне у историји. Бесомучни напад из стене назвали су Немци „офанзивом за хлеб“. Јер главни циљ совјетске офанзиве су житвородна подручја Украјине, која бољшевици желе по сваку цену поново да освоје, пошто им у противном случају прети катастрофална глад. Зато је разумљиво непоштедно бацање људи и материјала у борбу којом се одликује ова Стаљинова офанзива. Жртве бољшевика у људима и материјалу су огромне. Поред крвавих губитака, у људима највећи су њихови губици у тенковима. По рачуну немачке команде број уништених совјетских тенкова већ је прешао цифру од 15.000. Пред немачким линијама створена су местимично права гробља челичних колоса који су у масама нападали. Њихови јуриши сломели су се, пред немачким линијама, у тешкој борби. Слике које доносимо приказују погубију тих гвоздених колоса.

3

Велики успех «Вита-Мине»

Друга ратна реви-комедија Миће Димитријевића „Вита-Мина“ доживела је необично велики успех на премијери на Калемегданској сцени. Публика је непрекидним аплаузима наградила пи-сца и глумце који су пластично и ведро оживели своје улоге, поједине типове из наше данашње средине. Но-сиоци појединих улога: Животић (Ви-ка „краљ парадајза“) и Цока Перић (Мина „краљица пасуља“), Жанка Стокић (Стапојка из Миријева), Ана

Паранос (Сока Миријева), Цимићка (Даца Кванташица), Гашић (бивши конзул), Жарко Митровић (диплома-та), Смедеревац (Вока Цвекла), Бра-ко Јовановић (Риста Цвекла) и Буха-нац (Лука Арнајик) били су, једно-ставно речено, сјајни. А такође и Тх-мотић певајући успешни шлагер „Вита-Мину“ композицију Небојине Милчи-ћа. Кратко: „Вита-Мина“ осваја све.

(Снимак: А. Симић)

Сећање на Д. Митровића-Шабалију

Пре пола године умро је у Бео-граду познати оперски певач, интерпретатор комада из народ-ног живота с певањем, Душан Митро-вић-Шабалија. Био је сем тога познат и као музички педагог, а деловао је с успехом и у оперети и као концер-тни певач. Признат, познат и попула-

ран парочито у годинама између два светска рата.

Одличан уметник, Митровић је био душом и телом Србин. Родно се у Шапцу и Камичку 1882 године у па-тријархалној средини, од родитеља Мице и Милоша, терзије, Митровић-Шабалија парочито се истакао у „Про-

ЗЛАТАН БРИЛИЈАНТСКИ НАКИТ И ТЕПИХА

највише плаћа

»ГРАД РАВНО« Вазнесенска 4

(палата Официрска задруга) тел. 28-035

38687. 2-2

ХАЛО! СТАНОВНИЦИ НАСЕЉА КРАЉА АЛЕКСАНДРА

Велики избор дечијих играчака, по-маде, пудера, колошке воде, орахо-вог уља и разне друге ситне робе до-бићете по максималној цени код нас

ВОЈИСЛАВ СИМИЋ

Краља Александра 279 (преко пута Гајине кафане). 38699. 1-1

Ваша фризура је Ваша културна потреба

Ако желите индивидуалну боју косе и фризуру (према облику главе), на-правите Вам фризер

ЗВОНКО

Св. Саве 12 — Славија.

38682. 2-3

Покојни Душан Митровић-Шабалија у улози Франца Шуберта

(Снимак: приватна својина)

даној невести“ „Мадам Бетерфлај“, „Риголету“, „Травијати“, „Билу“ и „Три девојке“ где је креирао једну од својих најбољих улога, композитора Франца Шуберта, у којој га приказу-је наша слика.

Његова неутешна сунруга даје му 2 септембра полугодишњи парастос на Новом гробљу, парцела 23, гробница 82, где га је пренела са парцеле 74-а.

Ремек дело: ХОРМОНИ

Лечење болести које се јављају услед недо-статка хормона, а познате су већ 100 година — као неплодност, тешкоће прелазних година и доба старости, да само неколико од њих споменемо — било је пре немогуће, због не-станице хормона. За израду једне једине ињекције била би потребна количина хормона коју садрже мале жлезде од 100—200 великих животиња. Тек је године 1929 успела, патен-тираним хемиским поступком, синтеза чистих хормона, из сировина којих има у неограни-ченим количинама. Тако је данас могуће, да употреба хормона служи за добро свих бо-лесника. То је једно од ремек дела Шеринг-ових лабораторија за истраживање у заједни-ци са водећим немачким научницима.

SCHERING-ОВ ЛЕК

Златан накит

НЕ ПРОДАЈТЕ А ДА НЕ ПОНУДИТЕ НА ПОСЛЕТКУ И ФИРМИ КОЈА НАЈВИШЕ ПЛАЋА.

»ШАЈКА«, Кн. Павла 50

38688. 1-1

Користишите се

добро уређеном и добро сортираном

ПОЗАЈМНОМ БИБЛИОТЕКОМ Књижаре »Матије Ненадовић« Београдска улица 31

Тел. 29-817.

Динара 2.— дневно

Најлепши романи, приповестке, новеле, као и омладинске и де-чеје књиге.

38688. 2-3

ЗЛАТАН НАКИТ СТАРИ И НОВИ КУПУЈЕМ:

Дијаманте крупније, брилијанте све величине, златне зубе, бурме, прсте-ње, минђуше, брошеве, бразлетне, панце, сатове златне, сребрне и металне само исправне и од бољих познатих марака; старо злато оштећено, изли-зано, попомљено и горело сваку количину, купујем сребрне есајге и остале исправне предмете од сребра купује и највише плаћа. На захтев проце-њене вредности исплаћује одмах позната фирма

»ВРАЧАР«

власник МИЛИВОЈЕ М. МИТРОВИЋ

Београд — Папикупска бр. 6. — Дорћол, Дорћолска пијаца. Тел. 28-706.

38678. 1-1

Златан накит

највише плаћа

»СТОБИ«

Угао Краља Милана
улаз из Ресавске 34 тел. 27961

38678. 3-4

ДЕЦЕ И ЛАМПА

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Понесена лампа

Била једном на свету лампа. Тојест управо не на свету, него на Љубином писанем столу ту покрај пера, мастионице, свезака и разних других ствари.

Свака од ових ствари вршила је свој посао. Перо је сваки час понирало у мастионицу и после тога изводило на хартији слова, цифре и разне врло занимљиве фигурице; мастионица се старала да у њој буде увек доста мастила, а лампа, кад би је увече запалили, светлила је и после се одмарала кад би је угасили. Једном речи та је лампа била као и све друге лампе, стајала

је на једној ноzi, а на својем врху имала шешир, сличан каквом већем цвети. И живљама све те ствари међу собом веома другарски и пријатељски.

Али на лампини светлости једне тамне летње ноћи кад је био отворен прозор налете свакојаке бубице и комарци. Те животињце живе ноћу, а дању спавају, па због тога и ништа не знају шта се у свету дешава. Због тога је њихово најглавније занимање да тако ноћу око лампе брбљају свакојаке глупости. Тако и сад леге оне око лампе и брбљају.

— Ах, ах, ах, ах! — брбља светлац. Много сам свакојаких чуда видео, али овако чудо као што је ова лампа, још у животу нисам видео!... Стоји на једној ноzi а како то може! Из главе јој избија светлост. Будибог с нама! Ето, сви људи стоје на двома ногама и њихове главе не светле никаквом светлосћу, а лампина светлост.

— Д-з-з-з. — мрмља бумбар, ударивши својим крилима о шешир. — Шта су људи према овој лампи! Мислим да се

она само са сунцем може поредити...

— Пи-пи-пи! — пишти комарац, облетајући око врелога лампиног стакла. — Тако је!

— А ја чак мислим да се ни сунце не може поредити са овом лампом. Ако ова лампа пожели она може запалити цео свет...

И тако, једном речи, све ове бубице брбљају којекакве бесмислице, улетајући кроз прозор и излетајући напоље. А лампа се замислила.

— Охо-хо-хо! А ја нисам ни знала да сам од оволике вредности, иако су ове мале бубице то знале! Чудновата ствар да се ја са својим суседима тако пријатељски разговарам кад сам толико знаменита и важна. Е, отсад ћу ја другчије да се владам!...

Баш у то време перо бежаше спремно да изиђе из мастионице.

— Циц! — поче да му намугује лампа, — еј ти, црна будало! Како смеш толико да шкрипиш по хартији кад ја мислим о многим важним стварима! — поче да виче лампа на сирото перо да оно од страха направи на хартији велику крмачу. Збунише се и књиге и свеске, те зашупташе својим страницама и стадоше лампу да умирују:

— Немојте да се срдите, уважена госпођо. Молимо вас — шапућу ове. — И немојте толико да се поносите, та по богу, ви сте једна обична лампа.

Лампи није више ништа требало. Она се љутито окрену на оној јединој својој ноzi, па повика изван себе:

— Ја обична лампа?! Како смете то да ми кажете? За такву дрскост ја вас могу сажећи. Ево само ако хоћу. О мени се говори како ми ни сунце није равно. Ето, то сам ја, а ви још смете да ме врећате...

— А ко то говори? — продужаваху свеске и књиге. — Па и ако се говори, онда зашто сунце светли дању и осветљава цео свет. А ти само ноћу и то у малој собици.

— А то је за то, опет почела лампа, јер кад би ме запалили

дању, од моје светлости сунце се не би могло видети. Ех! Не може оно да се мери са мном. Уосталом почекајте до сутра. Већ ми је досадило да светлим само ноћу. Сутра ћу ја засветлити тако, да ћете се ви претворити у пепео, а сунце ће се збуинити и угасити...

Тако реће лампа. Усто она се тако пакосно и злобно окретала на својој јединој ноzi, мигала својим пламеном да се перо и остале ствари на столу одишта збунише и помислише шта им се све може сутра десити кад лампа почне на дану да гори.

Због тога све ствари на столу са страхом очекиваху будуће јутро. Па кад сунце гране и његови зраци ударише у прозор, лампа крпну, на затим и кресну.

— Што не горите? Што не светлите? — зашипта на њу перо.

И тек тада сви приметеше

да лампа одавно гори, али се њена светлост на сунцу и не примећује. Сви се овоме у гротхот насмејаше. Највише се смејаше перо. И да није било обојено мастилом чак би се приметило колико је од тога смећа и поцрвенило.

У том тренутку у собу уђе Љуба. Спази он да лампа у сред дана гори и не могаше да схвати зашто је све то. Почео он да је окреће и најзад виде да се покварила, па је однеше у подрум и на њено место донесе другу.

Ето то је цео лампин случај и жао ми је што ти и ја тамо нисмо били. Јер бисмо је у сваком случају посаветовали:

— Не ваља се никад поносити. Сваки је дужан да врши свој посао и да зато не диже сувишне високо свој нос...

Да. Да смо тамо били то бисмо јој рекли и она би и даљашња била на свом месту на столу.

Зар баш нико неће да му помогне? Његова играчка-патак је на столу. Он би хтео да се њиме игра, али ето још је мали, па не може да га дограби. Дедер, децо, помогните ми.

(Снимак: Б. Ф. А.)

Нема шта Мали Бата стричљачки врти овај „курба“! Капи је окренуо као прави аутомобилиста-рекордер. „Курба“ врти, а само чека секице и другаре па да их провоза...

(Снимак: Приватна својина)

ЛАБОР-Купање

Мали бата косу чупа, виче, ларма, ствари лупа, хече, ето, да се купа, па нам каже: „Зашто плаже и за децу па не важе?“

Мача му се смешти мило, па му спрема ведро, чило, једно лавор — купатило.

И мал бата ватра жива, но лавору нека плива, нек се брчка и ужива.

М. ВАСКИН

Ј. спов и п...

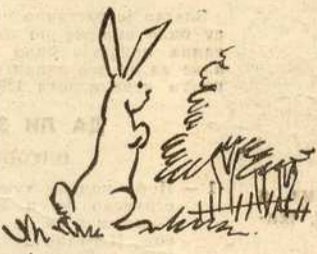
Знате ли зашто се овај долов усудио да прескаче зид? Зато што поквали псеће кунџице није видео пса чувара куће. И због тога мисли да може да ради шта хоће. Међутим, љуто се преварио, јер је пса чуваркућа тв. Он га исти-

па не види, али ви можете лако наћи где се сакрио, само ако пажљиво загледасте слику са слих страна.

Летњи

Румена је сочна пшљива, Зажутела родна пива, Таласа се као море... На луку се песме оре —

Тице лете јата цела... И јабуке плод је зрео, Павит мало поувео... Ковиље се лако нише. Липа жути и мирнише... Гладна лија жртву чека. Престрављени трчи зека... Кроз шумицу ветар пирка, Настирска одјекне свирка. Западу се сунце спушта — Оморица већ понушта... И кроз стрмна, једра жита Ратар кући својој хита! Ноћ је кратка — дан је дужи, Сутра опет да продужи...

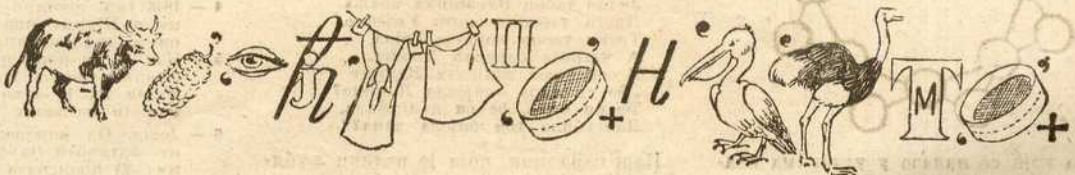
М. Шубица

РЕШЕЊЕ РЕБУСА

А. (око, И. маљ), М. пог(а) о П. ос. ла(в), (в)име), а и. (е)дан. А = Ако има много посла има и дана.

Косачи већ траву косе, Сено младо у стог носе... Крушка која већ је зрела,

РЕБУС

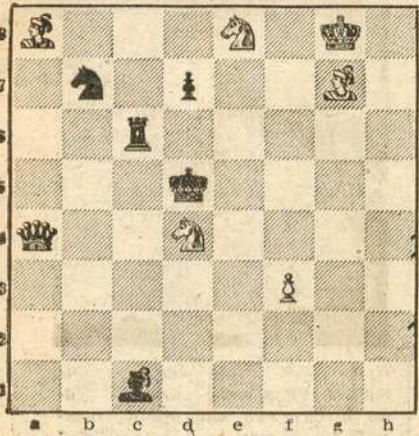

Пачићи, мали пачићи...

(Снимак: А. Симић)

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 87
А. Ботачи

Бели вуче и даје пријоме мат у два похода.

Решење проблема број 86 (К. Мансфелд): 1) Tg1-h1

КРАЉИЧИН ГАМБИТ

Бели: Бернер. — Црни: Писак.

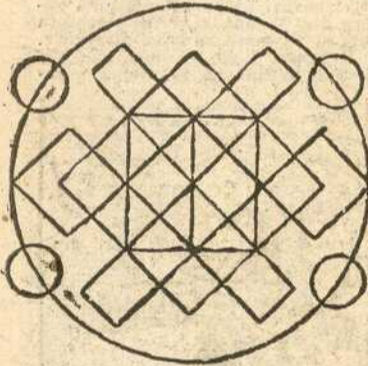
- 1) d2-d4, Sg8-f6; 2) c2-c4, e7-e6; 3) Sb1-c3, d7-d5; 4) Lc1-g5, Lf8-b4; 5) Sg1-f3, d5-c4; 6) e2-e4, c7-c5; 7) Lf1-c4, c5-d4; 8) Sf3-d4, Lb4-c3; 9) b2-c3, Dd8-a5; 10) Lg5-f6, Da5-c3; 11) Kgl-f1, Dc3-c4; 12) Kf1-g1, 0-0; 13) Ta1-c1, Dc4-b4; 14) Dd1-g4, g7-g6; 15) e4-e5, Tf8-e8; 16) Dg4-g5, Sb8-d7; 17) Sd4-f3, b7-b6; 18) h2-h4, h7-h5; 19) Tc1-c7, Db4-f8; 20) g2-g4, Sd7-f6; 21) e5-f6, Te8-d8; 22) g4-h5, Td8-d5; 23) Sf3-e5, Td5-e5; 24) Dg5-e5, Df8-h6; 25) h5-g6, Dh6-g6; 26) Kgl-h2, Dg6-f5; 27) Th1-g1, Kg8-h8; 28) De5-g3, Df5-h7; 29) Dg3-g7, Dh7-g7; 30) Tgl-g7.

Црни предаје.
Ова партија је недавно одиграна на једном турниру у Бечу, на коме је прву награду добио Јешник, пету Бернер, док се званични бечки првак неочекивано пласирао на осмом месту. Оба мајстора, Јешник и Бернер, поштовани су нашим шахистима са предјатних утакмица у Београду.

Размислите мало

МОЖДА ИЗГЛЕДА НЕВЕРОВАТНО АЛИ НИЈЕ НЕМОГУЋНО

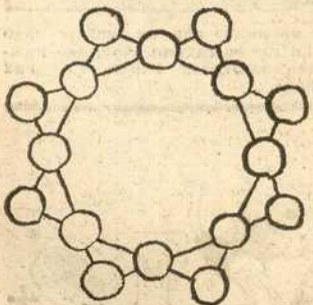
Покушајте да ово препратите, али тако да оловком једно место ни једном не препратите два пута!

Ако не успете, погледајте решење у идућем броју.

ДА ЗБИР БУДЕ 30

Бројеве од 0—15 исписати тако у круговима да збир у сваком делу буде 30. Бројеви који су исписани у кру-

говима који се налазе у угловима квадрата такође треба да даду збир 30.

Задатак није баш тако прост и лак, и зато вам у идућем броју дајемо решење да бисте могли да контролишете свој рад.

Који је одговор тачан?

- 1 — Такозвани Пулинови калемени нашли су примену у: телевизији, грамофонима, телефонским кабловима, радиотелеграфији.
- 2 — Лемуријом се назива: тропска биљка, екзотична животиња, један нестали континент, варош у Шпанији.
- 3 — Вахабити су: номадско племе, верска секта, становници Јужне Африке, становници Северне Азије.
- 4 — „Вето“ значи: противим се, хоћу, желим, збогом.

Тачни одговори: 1 — Најважнији изум Михаила Пушина су такозвани Пулинови калемени, којима се сиречава слабљено струје у телефонским кабловима. Ти калемени су од огромног значаја за телефонiju.

2 — Лемуријом се назива један континент за који се претпоставља да је постојао јужно од Азије, између Суидског Архипелага и Мадагаскара. По једној теорији тај континент је постепено утонуо у море.

3 — Вахабити су мухамеданска верска секта која проповеда чисту Мухамедову науку одбацујући све обичаје који су касније прилипли. Вахабити захтевају строго поштовање прописа о молитвама, посту и милостињама, а од свих ходоначна признају само ходоначиње у Меку. Боре се против погребних свечаности, раскопи у џамијама и на гробовима, богатог одевња, уживања кафе и дувана, и тако даље. Оснивач ове секте је арабљански трговац Мухамед Ибн Абд ел Вахаб, који је живео у 18 веку.

4 — Реч „вето“ је латинска реч и значи „противим се“. То је формула коју су употребљавали римски народни трибуни када су хтели да се успротиве каквој одлуци сената. У обичном говору израз „ставити овој вето“ значи нешто забранити, спречити.

Можете ли СЕ СЕТИТИ?

КОЈА ЈЕ ОВО ПТИЦА?

Свакако да познајете птицу чији пртеж вам данас доносимо. Многи од вас су је видели, јер је има и код нас. Ова птица је једна од најпознатијих европских селица. Одлази да презими у Африци, али се понекад задржава зими на југу Европе. Живи највише у Источној и Северној Европи, одакле се у октобру у јатима сели у познатом поретку на клин. Из јужних крајева враћа се марта. Поред мочвара од биљних делова прави велика гнезда. Ова птица лети лако и брзо, а исто тако лако и брзо трчи. Храни се нај-

радије првима, инсектима, жабама, а од биљне хране, коју више једе, житом и зеленим деловима.

Да ли можете да се сетите како се зове ова птица мочварница? (Клику)

КОЈЕ СУ ОВО НАРОДНЕ ПЕСМЕ?

- 1) Састала се четири табора На убаву на пољу Косову. Кол бијеле Самодреже пркве: Једно табор Вуканина краља. Друго табор десноте Угљеше. Трећи табор војводе Гојка. А четврто царевих Уроша.
- 2) Месец кара звијезду Даницу „Бе си била звијездо Данице? Бе си била, бе си дангубила. Дангубила три бијела дана?“

Наш сарадник, који је велики љубитељ народних песама записао је по-

четке ових народних песама не стављајући како се оне зову. То он није учинио зато што врло добро зна њихове називе. Али ипак, пошто је трепутно то заборавио, он вас моли да му помогнете да се сети.

(сачињено од проф. — з и ивица, а ивица — п)

Ја ми знате?

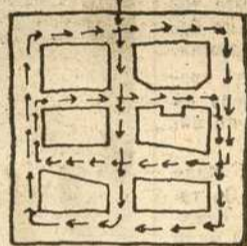
ПИТАЊА

- 1 — На чијем се надгробном споменику налазе стихови: Благо гробу, и у тами што се сјаји, Где кандило припаљују нараштаји!
- 2 — Како је било крштено име Богобоју Атанацковићу?
- 3 — Где је рођен Јоаким Вујић а где Богобој Атанацковић?
- 4 — Шта је „Мандрагора“?
- 5 — По којим је особинама позната „Мандрагора“?
- 6 — Колико се утроши уља за прераду једне обичне кутије сардине?
- 7 — Када је и у колико је часова отпочела Косовска битка?
- 8 — Где је сахрањен Бурда Даничић?
- 9 — Где је желео да буде сахрањен Јосиф Панчић?
- 10 — Од каквог је дрвета начињен ковчег у коме је сахрањен Панчић?
- 11 — Које је године рођен, а које је умро др. Јосиф Панчић?
- 12 — У чију је част подигнут Помпејев стуб?
- 13 — Шта је Тартар?
- 14 — Кад су „Месојебе“, а кад „Мебудневице“?

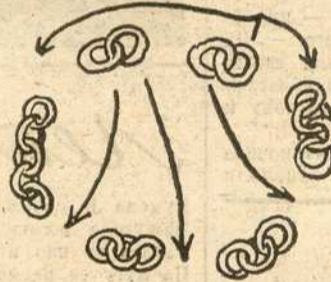

ИЗ 86-ОГ БРОЈА

Одговор на „ШЕСТ МАГАЦИНА“

Одговор на „ЗЛАТАН ЛАНАЦ“

Златар је настајо оне четири алке које су биле спојене по две. Као што наша слика показује било је довољно четри алке да се пое ланац споји. А према томе рачун неће изнети 120 већ 80 динара.

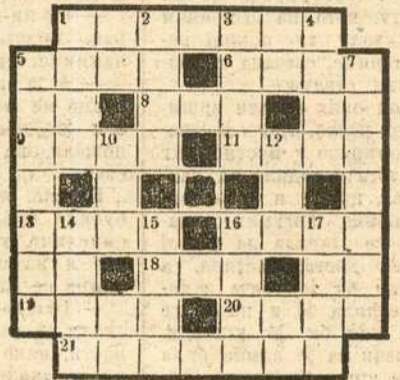
ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — Прву водену турбину у Србији постројио је и изградио Селесковић Тоша машински инжењер и професор. Израдио је водовод и инсталације у Београду. Био је покренач и оснивач Српског инжењерског удружења и први уредник Српског техничког листа.
- 2 — Санитет у Србији почео је да се организује пред крај прве владе кнеза Милоша, крајем 1833.
- 3 — 1842 године Др. Стејић је донео закон о гробљу и сахрањивању.
- 4 — 1846 год. постављени су у Пожаревцу и Шапцу први општински лекари и дипломиране бабице.
- 5 — Кад су се први пут појавиле у Кнежевини Србији жижике (палјидвца), народ их је звао по покварено немачком изговору цинкелце.
- 6 — Јесте. Ол минерала, који Турци зову златан бајрам (ауринмент) у коме има 39 процената сумпора и 61 проценат сичама (арсена). А ужици

- 15 — Ко је увео први дуван у Европу?
- 16 — Како се зове јапански Престолонаследник?
- 17 — Да ли је сачувана која локомотива која је вукла возове пре 100 година?
- 18 — Да ли је пре сто година било претставника страних држава у Београду?
- 19 — Чији је био псеудоним „Осијон“?
- 20 — Ко је написао једну новелу у својој десетој години на седам језика?

Укрштене речи

Хоризонтално: 1) Лат. име Павлата, 5) Пребрика, 6) Град у Франуској, 8) Стара мера, 9) Рана од уједања, 11) Пркпа, 13) Спев, 16) Застава, 18) Потреба у домаћинству, 19) Краљ Наваре, 20) Нагомилано течности у различита ткива, 21) Биљка. Вертикално: 1) Творак дрвеног кова постоје којег су се Грци узукли у Троју, 2) Јудејски пар, 3) Бог код муслимана, 4) Еспап, 5) Универзитетски љак, 7) Варош у Узбекистану, 10) Одјек, 12) Мочвара, 14) Винак који се плаћа на неки новак, 15) Вртлог, 16) Намера, 17) Град у Немачкој.

- 7 — У Србији су сиромашни људи све до 1845 г. међу њима и Јован Ристић доцнији намесник, скупили сено, да им осветли док уче и пишу. За многе је тада луч и свећа била неопходна жеља.
- 8 — Зубља се прави од храстовог, перовог или лесковог правог омлачка. Кад се попу хоће куда на пут припади се зубља и држи увек од себе, може по пола часа да осветли.
- 9 — Први познати становници Свете Горе били су Трчани.
- 10 — У манастиру Св. Пантелејмону.
- 11 — Нар Душан посетио је заједно са својом женом цариницом Јеленом Св. Гору. То је био један од ретких случајева да је у монашку Св. Гору загазила женска нога.
- 12 — По имену тадашњег председника београдске општине, Др. Владана Ђорђевића, ново гробље београдско побило је име Владановац.
- 13 — Савамала је део Београда дуж Саве, од савског пристаништа до железничког савског моста. На углу садашње Неманине и Сарајевске улице, према хотелу Бајлони, био је велики брест, који је био „занис“ Савамалана.
- 14 — Лазар Папца подом из Катранце, умро је у Београду 1831, све своје имање завештао је кнезу Милошу Обреновићу, завештајући га, да му за покој душе подигне цркву. Кнез Милош је 1835 подигао ову цркву.
- 15 — Паллдула је део Београда, између Александрове и Таковоке улице с једне стране, Дечанске, Скадарлије и Милетине улице с друге стране, а Будбулевског потока с треће стране.
- 16 — Воденица, млин теран водом; сувара, млин теран коњском снагом; жрвањ, млин теран људском снагом и павних млинова, млин теран павним машиницама; и друге теране другим погонским средствима.
- 17 — Гамзиград је минерал из групе амфибола. Налази се у алдезитима (т. зв. тималитима) код Гамзиграда у Србији.
- 18 — Гамзиград је град у Србији, западно од Зајечара, код села Гамзиграда.
- 19 — Др. Ј. Панчић није имао непокетног имања у Србији, али му се према раду у школи и науци хтело дати видно признање постављањем за члана Државног савета. Помислило се да може доћи до протеста против овог Панчићевог постављања, па му се као његова непокетна имовина прифележила његова зидана гробница на гробљу код прве Св. Мавке.
- 20 — Сахрањивање у Београдском Новом гробљу отпочело је 17 августа 1838 године.

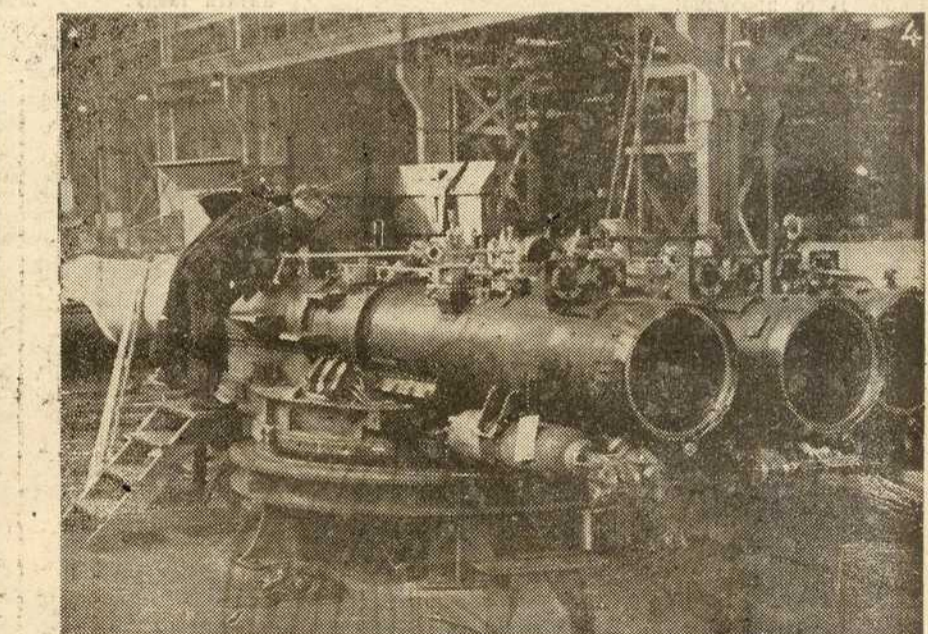
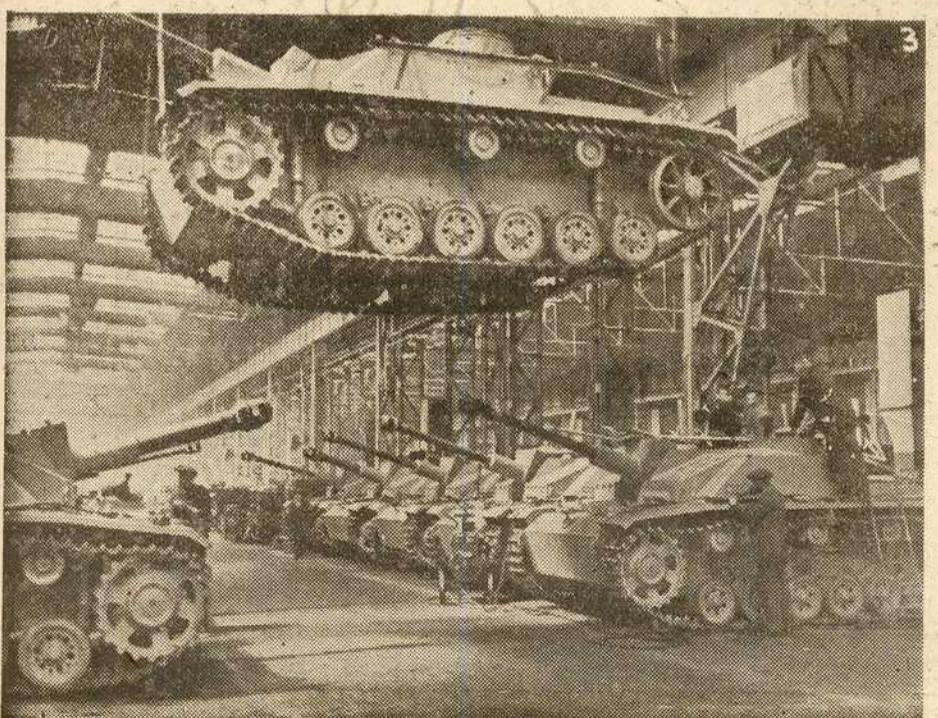
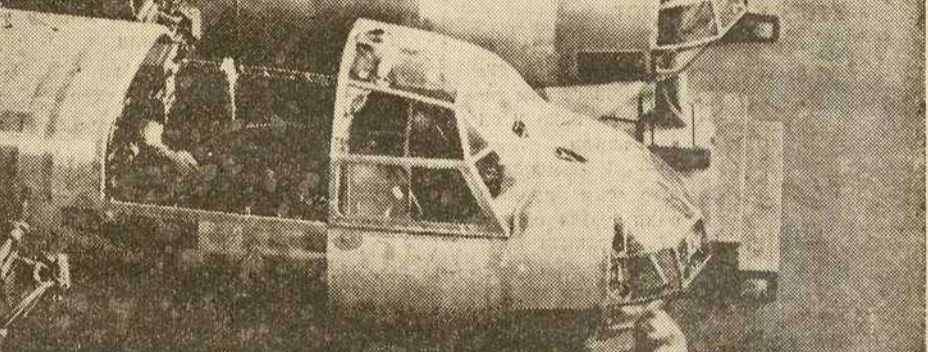
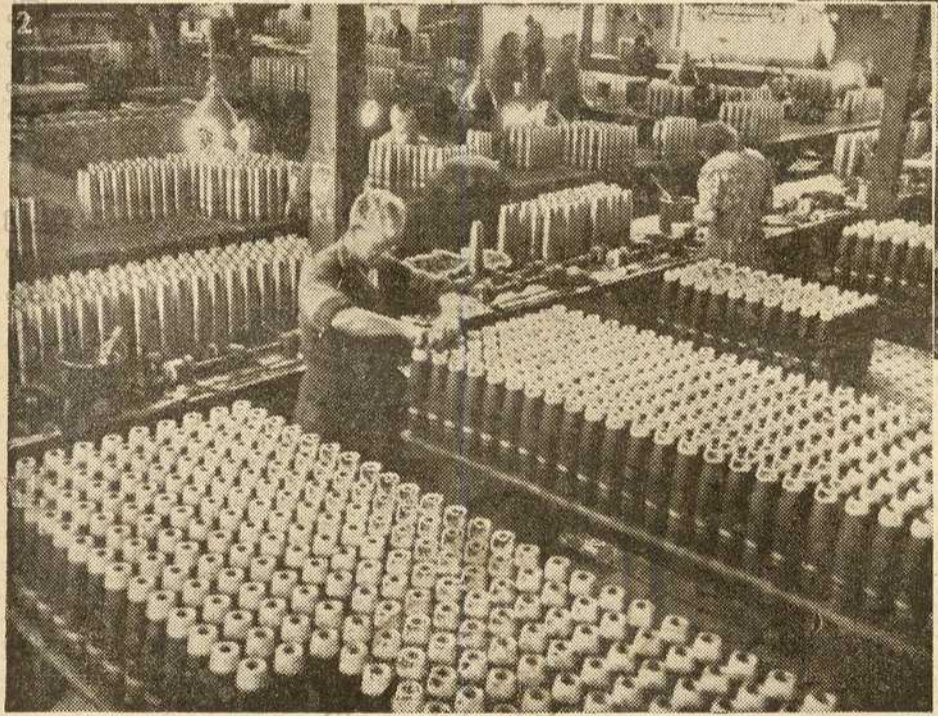
РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Септембар, 6) Ре, 7) Амбар, 9) Еден, 11) Капа, 13) Воз, 15) Општи, 16) Омега, 17) Расан, 18) Налог, 19) Ова, 21) Куна, 24)Крин, 26) Кугла, 27) Антверпен.

Вертикално: 1) Сед, 2) Пан, 3) Ебро, 4) Брк, 5) Реп, 6) Реторика, 8) Тарагона, 10) Елисон, 12) Абелар (Шен), 13) Вино, 14) Зона, 20) Ноге, 22) Уна, 23) Алт, 24) Кал, 25) Иба.

Европска Ковница Оружја

Европа мора да се бори, ако хоће даље да живи. Источни фронт данас је судбинска брана Европе против претеће поплаве большевизма, југозападна одбрана од нескрупулозних експлоататорских планова плутократа, који би хтели да европски континент, колевку модерне културе, сведу на ранг једне афричке колоније. Победа и једног и другог значила би уништење сваког духовног напретка. Зато Европа мора да се бори. Међутим, рат се не одлучује само на фронту. Војник, у рату треба оружја и увек новог оружја. Немачка индустрија наоружања лиферује својим војницима, у све већем темпу и обиму, све што му треба: подморнице, авионе, тенкове, топове и муницију. Немачки Рајх је постао ковница Европе у којој припадници свих европских народа својим радом стварају војницима на фронту предуслове за последњи и одлучни удар.

1 — У бескрајном низу излазе из немачких фабрика авиона апарати најразноврснијих типова који ће дати одговор на безобзирне терористичке нападе против цивилног становништва.

2 — Немачка индустрија наоружања рационалирана је до крајњих граница. По речима министра наоружања Шпера „производња оружја достигла је такве размере да је за тону муниције данас просечно потребна четвртина радне снаге, за половину мање сировог гвожђа, дванаестина бакра и шестина алуминијума“.

3 — „Укупан број тенкова, нарочито тешких, који излазе из фабрике многостручен је“, рекао је министар наоружања Шпер у свом реферату који је одржао преко радија. „Из разнмљивих разлога главна пажња посвећена је изради тешких оклопних кола, јуришних топова, тенкова типа IV и „Тигрова“. Ова слика потврђује његове речи.

4 — Израда торпедних цеви у немачким фабрикама наоружања. На свим морима одјекију експлозије торпеда, који задају велике губитке тонажи непријатељског бродовља.

(Снимци: Б. Ф. А.)

КАЛЕНДАР

КОМО
ХУМОР

МОГА КОМШИЈЕ

НЕДЕЉА 22 АВГУСТ

Била госпа комшиница код лекара. Пре прегледа он је запитао:
— Пре но што вас будем прегледао, молим вас да ми кажете да ли сте већ ишли код неког другог на преглед или на саветовање?

— Па, овај, била сам, код нашег апотекара у сусетству!

— Код апотекара? И, шта вам је рекао тај магарац?

— Рекао ми је да одем код вас!

ПОНЕДЕЉАК 23 АВГУСТ

— Јесте ли већ помишљали на удају? — пита госпа комшиња јуче ону нашу госпођицу у седељници из комшилука.

— Јесам али сам увек помишљала на идеалног човека!

— На јесте ли наишли таквог?

— Јесам!

— Е-е! На што се писте удали?

— Зато што је и он тражио идеалну жену!

УТОРАК 24 АВГУСТ

Прича нам синоћ онај наш сусед који се сам себи диви како и од чега живи:

— Замислите што сам прошле ноћи сјајно сањао.

— Шта сјајно? — запита комшиња.

— Па уснио сам како сам у једном ресторану прописно ручао, прописно ило и баш кад ми је пришао келнер да наплати рачун, ја се пробудио!

— Молим те, вежи машину у коси, да би се после на слици разликовали.

СРЕДА 25 АВГУСТ

Били синоћ с комшијом на вину у једној кафаници у нашем комшилуку, па кад дошло да се плати, комшиња ће припитати газду:

— Ама, како му то дође газда... Мало сте заценили с ценом а вино вам крштено...

Кафеџија се не збуни, него као из пушке одговори:

— На због крштења је и скупо, госпа комшиња. Ви знате колико кошта данас та церемонија крштавања...

ЧЕТВРТАК 26 АВГУСТ

Отворени прозори синоћ, па чујемо како се један брачни пар из нашег комшилука препире:

— А, ја луда веровала сам да сам ти читав свет!

— Тако је... само, знаш, сад у овим ратним приликама повећао сам своје знање из географије...

ПЕТАК 27 АВГУСТ

Пита јуче госпа комшињин синчић своју маму:

— Зашто тата нема косу на глави?

— Зато што је паметан!

— А, зашто ти онда имаш толико косе?

— Иди одмах да радиш свој задатак! — прасну госпа комшиница а ми се кршном погледасмо и насмејасмо...

СУБОТА 28 АВГУСТ

Имамо у комшилуку једног младог човека који нам лепо додијао хвалсањем својим прецима и њиховим делима. Тако и синоћ сео на развучао у нашем друштву приче о својим заслужним прецима, кад га комшиња пресеце:

— Ви ме, младићу потсећате на кромпир!

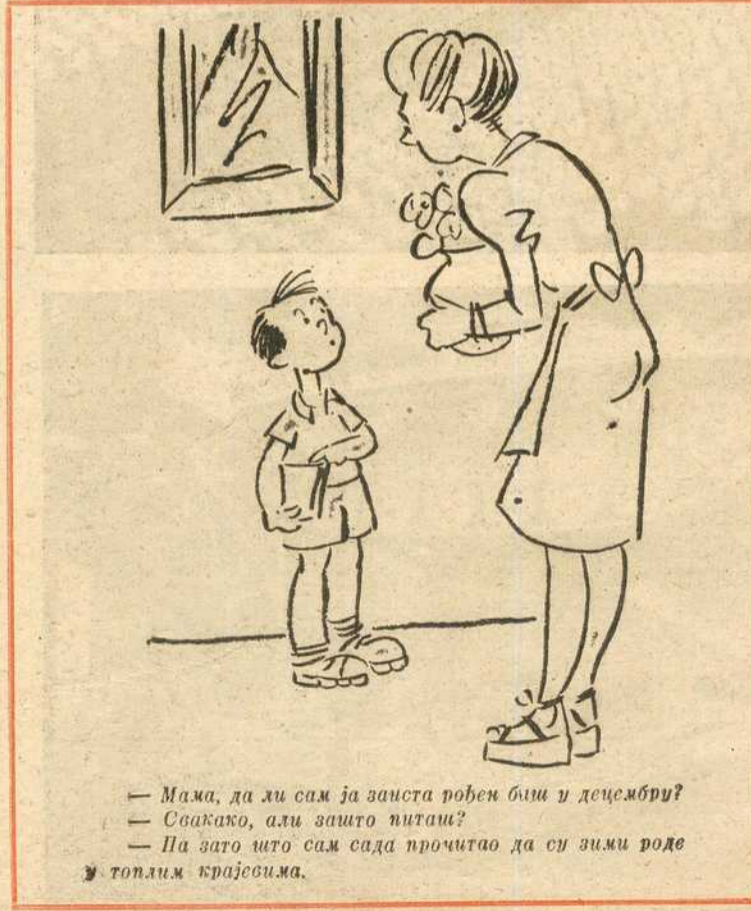
— Како на кромпир? — зграиуо се младић.

— На кромпир, брате, зато што је и код њега све оно што вреди под земљом!

М-6

— Забога, ко ли је избрисао праšину са овог креденца... Ти сам имао забележене важне телефонске бројеве!

— Мама, да ли сам ја заиста рођен бих у децембру?
— Свакако, али зашто питаш?
— Па зато што сам сада прочитао да су зими роде у топлим крајевима.